

Zafere Kadar Sürekli Devrim!

marksist bakış

SAYI: 63

FİYAT 4 TL

TEK ADAMA KARŞI KADINLAR | BİZİM BÜYÜK GELECEKSİZLİĞİMİZ | BAŞKANLIK REFERANDUMU

BAŞKANLIĞA #HAYIR

SÖMÜRÜLEN VE EZİLEN KARDEŞLER!..

İşçiler, köylüler, emekçiler, taşeronda çalışanlar, işsizler, sigortasızlar, geleceksizliğe itilen gençler, dar gelirliler, ev kadınları, binbir zorlukla okuyup diplomalı işsizliği bekleyen öğrenciler...

Biz biriz! Bizi mezhep, etnik köken ve yaşam tarzı üzerinden ayrıştırıp kutuplaştıranlara izin verme!

Kaderimiz bir! Bizi sömürüp, fakirliğe mahkum edip, kendi saltanatlarını kuran patronlar ve bu bozuk düzenin mağdurlarıyız.

ilkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olamayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlıkçılık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proleterya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerekler. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir hayalden öteye geçemez.

İÇİNDEKİLER

GÜNCEL

3 Başkanlık Referandumu: Bir Bilanço ve Olasılıklar

Engin Kara

18 Tek Adama Karşı Kadınlar

Derya Koca

23 Bizim Büyük Geleceksizliğimiz

Caner Fayza

TARİH

9 Çöküşten Günümüze Rusya'nın Serüveni-II

Emre Güntekin

29 Burjuva Tarihin Kanlı Sayfalarından Bir Kesit: Şili Darbesi

Tilbe Akan

TEORİ

12 Bonapartizm mi?

Güneş Gümüş

PERSPEKTİF

16 İç Savaş Çıkar mı?

V. U. Arslan

21 20. Yılında 28 Şubat ve Rejim Değişikliği Tartışmaları

ENTERNASYONAL POSTACI

26 Fırat Kalkanı, "Fırsat Kalkanı'na" Dönüşür mü?

Çağın Erdinç

BÜROLARIMIZ

Ankara

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay Tel: 0542 617 8140

İstanbul

Osmanağa Mah. Serasker Cad. İsmail Ekşi İşhanı No: 62 Kat: 4 Kadıköy Tel: 0543 337 3671

Trabzon

Kunduracılar Cad. Dedeoğlu Sok. Pustular İşhanı No: 4/44 Merkez Tel: 0532 792 7171

Marksist Bakış - Aylık Siyasi Dergi - Yıl: 13 - Sayı: 63 - Mart 2017

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz

Yayın İdare Adresi: Öncebeci Mah. Servi Sok. 5/8 Çankaya ANKARA Tel: 05548518392

Baskı: Altan Özyurt Matbaacılık Tan.Rek.Org.Dan.Eğt.Tur.Tic.San.Ltd.Şti. - İvedik Organize Sanayi Bölgesi 1354. Cadde (Eski 21. Cad.) Fora İş Merkezi No: 138/3 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 394 83 94 **Faks:** (0312) 394 81 23

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık

Ayrılığa Açık... Kasım 2002'de Kapalı!

BAŞKANLIK REFERANDUMU: BİR BİLANÇO VE OLASILIKLAR

Engin Kara

Nereden nereye... Bir zamanlar demokrasi, askeri vesayete son, Avrupa Birliği gibi söylemler AKP'nin ve destekçilerinin dilinden düşmezken, iktidar şimdilerde OHAL, KHK zorbalığı, tek adam rejimine kılıf hazırlama vb. ile meşguller. AKP'nin, ilk kez iktidara geldiği 2002'den bu yana geçen 15 yıllık süreçte ana hatlarıyla neler yaşandı, şimdi anayasa değişikliğine neden ihtiyaç duyuyor ve 16 Nisan'dan sonra ülkeyi neler bekliyor?

2002'DEN 2017'YE - "DEMOKRASİCİLİK"TEN DİKTAYA

Kasım 2002'deki seçimlerden %34 oy alarak birinci parti çıkan AKP, seçim sisteminin öngördüğü baraj sayesinde **363 sandalye** kazanarak tek başına çoğunluğa erişmişti. Zira %10 barajını sadece AKP ve CHP aşabilmiş; DSP, ANAP, DYP, MHP gibi partiler toplamda %24 kadar oya sahip olmalarına rağmen teker teker baraj nedeniyle meclis dışı kalmış ve Cem Uzan'ın yeni kurduğu Genç Parti %7 oy alarak yine barajı geçememişti.

Merkez sağın çöküşü sonucu ortaya çıkan bu tabloyla AKP, hükümeti kurmuş; kısa süre sonra Deniz Baykal'ın da desteğiyle Erdoğan'ın siyasi yasağı kaldırılmış ve 2003'te Siirt ara seçimleriyle Erdoğan da meclise girmiş, aynı yıl Başbakan olmuştu.

İktidarının ilk dönemlerini "demokratikleşme" iddiasıyla sürdüren AKP, **askeri vesayeti sona erdirmeye, türbana özgürlük, demokrasi** gibi çığırtaşımlarla günü geçirmişti. Bu dönemde yaşananlar elbette gerçekten demokratik kazanımlar değil, **demokrasicilik maskesi altında adım adım gücü merkezileştirme** süreciydi.

AKP **askeri vesayetle hesaplaşma** derken ordunun, **yargıda reform** derken mahkemelerin en tepeden en aşağısına kadar her kademesini ele geçirdi, buralara (her ne kadar bir kısmıyla sonradan yolları ayrılacak olsa da) kendisinin ve müttefiklerinin kadrolarını doldurdu. **Avrupa ile uyum** derken AB'nin neoliberal programını Türkiye'ye iyiden iyiye yerleştirdi. **Türban, imam hatip, din** derken her defasında toplumu yaşam biçimleri üzerinden kutuplaştırdı ve farklı yaşam biçimine sahip gruplar arasında devasa bir uçurum yarattı. AKP, medyasından polisine,

AKP, mediasından polisine, diyanetinden eğitimine her türlü kurum ve alanda kendi tahakkümünü kurdu. Tüm bunlar başlarda açık ya da zımni rızaya dayalı olarak yapılsa da, gücü tek elde (önce tek partide sonra tek adamda - RTE'nin elinde) toplayan dönüşümler ve toplum üzerindeki kontrol mekanizmalarının sağlanması, yıllar geçtikçe daha da çıplaklaşan bir zora dayanmaya başladı. 2010'lara geldiğimizde iktidar artık açıktan bir baskıcılığa/otoriterliğe bürünmüştü. Haziran 2013'te Gezi direnişinde toplumsal muhalefete yönelik saldırganlığı ayyuka çıkan AKP, 2013'ün sonlarından itibaren de iktidar içi çatışmalara girdi.

diyanetinden eğitimine her türlü kurum ve alanda kendi tahakkümünü kurdu.

Tüm bunlar başlarda açık ya da zımni rızaya dayalı olarak yapılsa da, gücü tek elde (önce tek partide sonra tek adamda - RTE'nin elinde) toplayan dönüşümler ve toplum üzerindeki kontrol mekanizmalarının sağlanması, **yıllar geçtikçe daha da çıplaklaşan bir zora dayanmaya başladı.** 2010'lara geldiğimizde iktidar artık açıktan bir baskıcılığa/otoriterliğe bürünmüştü. Haziran 2013'te Gezi direnişinde toplumsal muhalefete yönelik saldırganlığı ayyuka çıkan AKP, 2013'ün sonlarından itibaren de iktidar içi çatışmalara girdi. Bu vakte kadar ortak olan iktidarın tarafları arasında başlayan kavga 15 Temmuz'da kanlı bir **tek gecelik iç**

savaşla sona erecekti.

AKP ve Erdoğan "Allahın bir lütfu" olarak gördükleri 15 Temmuz'la birlikte kolay bulunmaz bir fırsat ele geçirdi. İlan edilen OHAL ile baskıcı yöntemler zirve yaptı. Kanun Hükmünde Kararnameler, tamamen keyfi bir yönetimin yeni ve kullanışlı araçları haline geldi. 12 Eylül'ü bile aşmayı başaran bir saldırganlık söz konusu oldu. 2002'de demokrasi iddiasıyla başlayan hikâye, on beş yıl sonra açıktan zora dayanan bir iktidara yol açtı.

İKTİDAR BLOĞUNDA ÇATIRDAMALAR

Bu dönüşüme paralel olarak ilk yıllarda mevcut olan iktidar bloğu da daralmaya başladı. Başlangıçta **hem ülke içindeki hem de uluslararası sermayenin** arka çıktığı AKP, **cemaatle** de iş ortağı olarak iktidarı kazanmıştı. **ABD ve Avrupa Birliği** gibi emperyalist merkezler yeni iktidarın uluslararası partnerleriydi. Ülke içindeki önemli destekçisi ise **sol-özgürlük maskeli liberallerdi.** AKP'yi "demokrasi savunucusu" ilan eden bu omurgasız liberaller, şimdilerde **"kandırıldık"** diye sızlansa da yıllar yılı AKP'yi allayıp pullamaktan çekinmemişlerdi.

İktidarı elinde tutmanın yöntemleri, demokrasi demagojisinden uzaklaşıp baskıcı bir içeriğe kaydıkcı; iktidar bloğunun merkezindeki ve çevresindeki güçler de çekirdekten uzaklaşmaya ve uzaklaştırılmaya, çekirdeği oluşturan Erdoğan ise otoriter bir tek adamlıkla daha fazla bütünleşmeye başladı. Cemaatle aralarındaki sürtüşmelerin tarihi eskilere uzansa da ipler 2013'te koptu. Cemaat, AKP'nin kirli çamaşırlarını "tape"lerle ortaya serdi. Bizzat **"ne istediler de vermedik"** dediği Cemaati artık pastadan uzaklaştırmak isteyen Erdoğan, yaklaşık üç yıl boyunca çeşitli hamlelerle gücü kendi hizbinde toplamaya çalıştı. Cemaat bunun karşısında çeşitli salvolarla Erdoğan'ı zayıflatmaya çalıştı. Fırtına ise 2016 Temmuz'unda koptu. Gülcülerin askeri girişimi hüsrarla sonuçlandı.

Liberaller de iktidara verdikleri destekten çeşitli sızlanmalar eşliğinde el çekti. Ne oldu da "demokratik dönüşümlerin yürütücüsü" olduğunu iddia ettikleri AKP, birden otoriterleşmişti? Aslında AKP'nin karakterinde değişen pek fazla bir şey yoktu. Sadece artık yenilir yutulur cinsten olmayan hamlelerle tek parti-tek adam arzusunu göze sokuyordu. AKP güçlendikçe demokrasicilik oynamaya olan ihtiyacı azalıyor, bu durum **liberallerin bugüne kadar yiyip-yuttuklarının midelerine oturmasına** yol açıyordu.

Ülke içi sermaye ise tarih boyunca yaşadığı

zayıflıkların çıkmazında kaldı. AKP bir yandan kendi burjuvalarını palazlandırırken bir yandan da en büyük sermaye gruplarının siyasete doğrudan müdahale imkânını sınırlandırıyor. 12 Eylül'den itibaren yaratılmaya çalışılan neoliberal dönüşümü tamamlama potansiyeli olduğunu gösteren ve böylece henüz **iktidara gelirken büyük sermayenin desteğini alan AKP**, sermayenin genel çıkarlarının hala sıkı savunucusu olmakla beraber artık **TÜSİAD'ı azarlayabilen, sermaye gruplarına kendisini eleştirme hakkı tanımayan bir karaktere bürünmüştü.** Burjuvazi, geçmişten gelen zayıflıklarının da sonucu olarak gittikçe etkisizleşmiş, etkisizleştikçe AKP'den rahatsız olmaya başlamış ancak zamanla bu rahatsızlığı dile getirme kapasitesini bile yitirmişti. Örneğin TÜSİAD artık başkanlık referandumu gibi kritik bir konuda **"oyumuzun rengi konusunda işaret veremeyiz"** bahanesine sığınarak izleyici konumuna sürüklenmiş durumda.

Gelelim Batı'ya. İktidarının ilk dönemlerinde AKP'nin sıkı müttefiki olan ABD ve AB gibi emperyalist merkezler de aynı süreç boyunca huzursuz olmaya başladı ve **iktidar uluslararası camiada da giderek yalnızlaştı.** Çünkü **AKP artık öngörülebilir olmaktan çıkmıştı.** Ülke içinde gerilimi artıran politikalarla yabancı sermayeyi ürkütürken, Ortadoğu politikalarıyla emperyalist sistemin içine düştüğü çıkmazdan kurtulmasının önüne dikildi. Suriye'de yıllarca cihatçıları besleyen ana kaynakların başında gelen AKP Türkiye'si, büyüyen IŞİD tehlikesinden kendini de tehdit altında gören Batı'ya rağmen Suriye iç savaşını cihatçıları lehine harlamaktan geri durmadı. Diğer ülkelerin yönetimleriyle girdiği polemiklerde de yersiz çıkışlarıyla uluslararası gerilimi de tırmandıran Erdoğan, zamanla artık konuşmaları bile dinlenmeyen bir "dünya lideri" oluverdi. Tüm bunların sonucunda, Batı henüz Erdoğan'ın biletini kesin olarak kesme seviyesine gelmese de Erdoğan'a alternatifler aramaya başladı.

AKP NE ÜLKEYİ NE DE BÖLGEDEKİ GELİŞMELERİ YÖNETEMİYOR

İktidarın en kötü sicili kuşkusuz Ortadoğu politikasında yazıldı. Suriye iç savaşına balıklama atlayan ve "eski kardeşi Esad"ın karşısında selefi cihatçıları beslemeye, eğitmeye ve donatmaya başlayan AKP, **"Şam'da namaza giderken" attığı her adımda daha da dibe battı.** Önce ÖSO maskeli cihatçıları, peşinden açıktan El-Kaideci gruplar ve nihayet IŞİD. Ortadoğu'da Osmanlıcı hayallere kapılan ve Kürt düşmanlığı nedeniyle Suriye'nin kuzeyindeki gelişmelerden korkan AKP, denize düşen misali IŞİD de dâhil olmak üzere cihatçılara sarıldı. Suriye'ye kara operasyonu hayalini ise uzun yıllar gerçekleştiremezken, nihayet uluslararası güçlerin hedef almaya başladığı IŞİD'i bahane ederek Kürt kantonları arasına daldı ve ne idiği belirsiz bir avuç "ÖSO"cuyla bataklığın ortasına koşar adım girildi.

AKP'nin Suriye politikasına dair en iyi özeti herhalde **MİT Müsteşarı Hakan Fidan** vermişti. Ortaya çıkan konuşma kayıtlarında Davutoğlu'nun da dâhil olduğu bir toplantıda, Fidan **"Suriye'ye savaş için bahane lazımsa, ben 4 adam gönderirim oraya, 8 tane füze fırlatırım, gerekçe olur."** diyordu. Fidan'ın bu planı doğrudan uygulanmadı ama AKP hükümetinin, MİT aracılığıyla defalarca cihatçı-Selefi gruplara silah ve mühimmat gönderdiği kanıtlandı. Silah gönderilen tırların peşine düşen savcılar görevden alındı, silahların haberini yapan gazeteciler tutuklandı. Bu suçların peşine düşmek artık hapsi boylamak anlamına gelebiliyordu.

Kürt meselesinde KCK operasyonları gibi kapsamlı bir saldırganlık döneminin ardından "çözüm" iddiasıyla Kürt hareketiyle masaya oturan AKP, buradan da tersi bir sonuçla çıktı. 7 Haziran seçimlerinde AKP'nin yaşadığı hezimetin ardında masa devrildi, o güne kadar tüm samimiyetsizliğine rağmen ağır aksak da olsa devam eden **çatışmasızlık sürecinden yeniden sokağa çıkma yasaklarına ve askeri-polisiye operasyonlara dönüldü**. Böylece uzun yıllardır devlet geleneğinin değişmez anlayışına geri dönüldü.

Haziran 2015 seçimlerinde tek başına iktidar çoğunluğuna ulaşamayan AKP, ayağının altındaki zeminin kaydığını hissetti ve toplumu terörize ederek seçimin yenilenmesini devreye soktu. Kürt kentlerinde savaşın yeniden başlamış olması, Suruç ve Ankara Gar patlamalarının gölgesinde ve **"400 vekili verseydiniz bunlar olmazdı"** naraları eşliğinde 1 Kasım seçimlerine giren AKP istediğini aldı ve yeniden tek başına hükümet olabilir. Ancak artık **seçilmiş bir hükümetten çok "kendisini seçtirmek zorunda bırakmış" bir hükümet** niteliğine büründü.

Tüm bu dönem boyunca kritik dönemler **baskı ve kutuplaştırma politikaları** sayesinde aşıldı. Kimlikler ve yaşam tarzı üzerinden yaratılan bölünmelerle kendi kitlesini sürekli dinç tutarak tabandaki kaymaların önüne geçmeye çalıştı. Böylece her olayda kirli yüzü bir kez daha açığa çıkan AKP, iktidarı sallayabilecek pek çok meseleden, oy anlamında büyük zararlar görmeden çıktı. Kendisine muhalif olanlar ise düzenli artan baskı politikalarıyla kontrol altında tutulmaya çalışıldı.

Kutuplaştırma politikası iki yanlı sonuç doğurdu: AKP tabanı partisine körce sarılırken, AKP karşıtı olan geri kalan kesimler ise iyiden iyiye ondan nefret eder hale geldi. Ne var ki muhalif kesimlerin de benzer yaşam tarzı-kimlik kutuplaşması dışında (bazı geçici istisnalar hariç) bir politik hat üretmemesi, AKP tabanındaki olası kopuşların-yarılmaların ortaya çıkmasını engelledi.

2017'ye geldiğimizde AKP artık hem ülke

içinde hem de uluslararası arenada otoriter uygulamalarla, hukuksuzlukla, zorbalıkla anılır olmuştur. Ülke içindeki tek partili politikalar, geri kalan tüm kesimleri muhalif konumuna sürüklerken başta Ortadoğu olmak üzere uluslararası ilişkilerde verdiği "asarım-kesirim" pozları AKP'yi giderek yalnızlığa mahkûm etti. Artık uluslararası toplantılarda Erdoğan konuşma yaparken salonlar boşalıyor, çeşitli ülkelerdeki komedi programları, AKP üzerinden bolca malzeme bulabiliyordu.

Neticede 2002'de ve sonrasında ortaya atılan tüm iddialar içi boş birer hikayeye dönüştü: demokrasicilik, uluslararası entegrasyon, one minute, komşularla sıfır sorun, stratejik derinlik, büyük ve güçlü ülke...

AKP'NİN BAŞKANLIĞA NEDEN İHTİYACI VAR?

Bir dönemi resmen bir dönemi de fiilen Erdoğan'ın liderliğinde geçirilen 15 yılda AKP'nin geldiği durumun tablosu şöyle:

- İktidarı ele geçirirken ortaya attığı **bütün iddiaları boşa çıkmış**, söylediği her slogan yalana dönüşmüş, artık demokrasi demagojisine bile ihtiyaç duymayan bir parti.
- Yola çıktığında yanında olan bütün mütteliklerini ya kaybetmiş ya da onlara sırt çevirip **yalnızlaşmış bir iktidar kliği**.
- Parti içinde bile güç merkezinin dışına çıkabilecek olası gruplardan ödün kopan, kendi denetimindeki yönetici kadrolara bile dibine kadar **güvensizlik duyan bir parti lideri**.
- Muhalefete baskı uygulayan, siyaset yapmayı tekeline almaya çalışan, Kürtlere savaş açan, mezhepçi ve **gittikçe sertleşen otoriter bir rejim**.
- Osmanlıcılık, bölge liderliği, İslam dünyasının liderliği gibi iddiaları yalan olmuş bir siyasi hat. Suriye sahasında çamura batmış bir "bölgesel güç(!)".
- Ülke içinde her türlü yolsuzluğa, hukuksuzluğa, talana bulaşmış; Mehmet Cengiz gibi kan emicilerin sırtını yasladığı bir devlet yönetimi ağı.

Liberaller de iktidara verdikleri destekten çeşitli sızlanmalar eşliğinde el çekti. Ne oldu da "demokratik dönüşümlerin yürütücüsü" olduğunu iddia ettikleri AKP, birden otoriterleşmişti? Aslında AKP'nin karakterinde değişen pek fazla bir şey yoktu. Sadece artık yenilir yutulur cinsten olmayan hamlelerle tek parti-tek adam arzusunu göze sokuyordu. AKP güçlendikçe demokrasicilik oynamaya olan ihtiyacı azalıyor, bu durum liberallerin bugüne kadar yiyip-yuttuklarının midelerine oturmasına yol açıyordu.

- En basit işlerin bile krize dönüşmeye başladığı, büyükşehirlerde ve üretim sahalarında günlerce elektriğin kesilebildiği, yıllarca dışarıdan gelen sıcak para akışıyla krizlerin etkisini görece hafif atlatmasına rağmen son yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntılar, doların artışı, hayat pahalılığı...
- Ülkenin ekonomik açıdan gelişmesine yönelik değil de kısa vadede kazanılacak kârların peşinde koşan yatırım anlayışının sonucu ülkenin üretken kapasitesinin kalıcı olarak geliştirilememesi.

Daha birçok şey eklenebilir elbette bu listeye. Ancak burada temel noktalarına değindiğimiz durum, AKP'nin 15 yıl içinde geldiği noktayı özetliyor. Karşımızda **partiye yola çıkaran kimi yöneticilerinin bile yolundan sapmakla eleştirdiği** ve muhalefete geçtiği bir iktidar partisi var.

Geçirdiği bunca negatif dönüşüme rağmen ayakta kalmasını ise iktidara oynayabilecek bir alternatifin gerek sistem içi muhalefetten gerek sistem dışı muhalefetten ortaya çıkamamış olması.

CHP ortaya koyduğu tüm basiretsizliğiyle AKP yerine geçebilecek bir alternatif olmaktan ziyade AKP'nin iktidarda olduğu bir düzene ait muhalefet görüntüsü veriyor. CHP özellikle genç kuşakları harekete geçirecek enerjiden

İktidarının ilk dönemlerinde AKP'nin sıkı müttefiki olan ABD ve AB gibi emperyalist merkezler de aynı süreç boyunca huzursuz olmaya başladı ve iktidar uluslararası camiada da giderek yalnızlaştı. Çünkü AKP artık öngörülebilir olmaktan çıkmıştı. Ülke içinde gerilimi artıran politikalarla yabancı sermayeyi ürkütürken, Ortadoğu politikalarıyla emperyalist sistemin içine düştüğü çıkmazdan kurtulmasının önüne dikildi. Diğer ülkelerin yönetimleriyle girdiği polemiklerde de yersiz çıkışlarıyla uluslararası gerilimi de tırmandıran Erdoğan, zamanla artık konuşmaları bile dinlenmeyen bir "dünya lideri" oluverdi. Tüm bunların sonucunda, Batı henüz Erdoğan'ın biletini kesin olarak kesme seviyesine gelmese de Erdoğan'a alternatifler aramaya başladı.

yoksun. Düzene karşı da alternatif bir söylem geliştirmek yerine sadece mevcut düzenin kaptanının değişmesine oynuyor. Kısa süreli olumlu çıkışları ise aslında genel ihtiyacı gösteriyor. Mesela 7 Haziran seçimleri öncesi CHP'nin asgari ücreti yükseltilmesi gibi söylemler üzerinden yürüttüğü propaganda ufaktan da olsa ilgi çekmeyi başarmıştı.

HDP'nin sınırları ise belirli. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Demirtaş ile 7 Haziran seçimlerinde ise sınırları belirli de olsa sol tandanslı bir söylem ile kendi potansiyellerinin üzerine çıkan Kürt hareketi, 7 Haziran'dan sonra yeniden başlayan savaş konsepti ile Türkiyelileşme iddiasını yitirdi, dolayısıyla HDP projesinin sınırları da daralmaya başladı. Seçimlerin ardından iktidarın her türlü saldırısına uğrayan parti, tamamen olmasa da büyük ölçüde çalışma alanını ve kapsayıcı politikasını yitirdi.

Meclis ve sistem dışı muhalif unsurlar ise gerçek bir alternatif ortaya koymayı başaramadı. Özellikle esaslı bir değişimin yegâne öncüsü olabilecek **sosyalist hareket şimdiye kadar toplumun önüne ciddi bir iddiayla çıkıp mevcut tabloyu değiştirmeye yönelik hamleler gerçekleştirmedi.** Sol hareketin önemli bir kısmı kimlikler-yaşam tarzı üzerinden, AKP'nin kutuplaştırma politikasının karşı kutuptan keskinleştirmenin

ötesine geçemedi. Özellikle emek gündemli bir siyasi hat ile kutuplaştırmayı yaşam tarzı değil de bizzat yaşam şartları üzerinden kurup AKP tabanında bir yarıлма meydana getirmek henüz başarılamadı.

Ancak ne kadar zayıf kalsa da toplumsal muhalefetin tam anlamıyla sindirilememesi AKP'yi en çok rahatsız edenler listesinde başlarda duruyor. AKP ile uyum sağlaması mümkün olmayan Kürtler, Aleviler, Kemalist-laik kesim ve ülkede her daim devamlılığını koruyan sosyalist damar... Bütün bu grupların AKP ile uyum sağlamasının mümkün olmaması demek, milyonlarca insanın AKP ile her daim karşı karşıya gelme potansiyeli taşıdığı anlamına geliyor. Bu da toplumsal muhalefetin en ufak çatlaktan yararlanması, AKP ile ters düşen milyonların her an ciddileşebilecek bir muhalif hareketin potansiyel tabanını oluşturması demek.

Bu durumun bir sonucu olarak, daha ilk dönemlerden itibaren devletin her türlü gücünü elinde toplamaya başlamasına rağmen AKP sürekli daha fazla güce ihtiyaç duyuyor. Hükümeti, yargıyı, polisi, diyaneti, medyayı vb. elinde bulundursa da yetmiyor. Ne fiziksel olarak ne de politik açıdan imkânı olmasa da içine düştüğü gelgitlerden, dengesizliklerden sıyrılmak ve Türkiye'yi İslami, otoriter bir tek adam rejimine dönüştürmek için **saf bir**

otoriteye gereksinim duyuyor.

Hâlihazırda iktidarı fiilen tekeline almış olsa da, **mevcut hukuki durumla yaşadığı çatışmadan kurtulmak istiyor.** Elbette gerçek bir tek adam olmanın önündeki toplumsal muhalefetin sürekliliği gibi engellerden de kurtulması gerekiyor. Bunun için de alabildiğine yetkiyle donatılmış bir zırha ihtiyacı var.

REFERANDUMDA EVET-HAYIR CEPHELERİ

16 Nisan'da gerçekleşecek başkanlık referandumunu, değişiklik teklifinin AKP ve MHP tarafından onaylanmasıyla karşımıza geldi. Yıllardır bu anın hayalini kuran Erdoğan, iç karışıklıklarla boğuşan ve geleceği belirsiz olan MHP yönetimini yanına çekerek, teklifin meclisten geçmesini sağladı.

Bu iki parti dışındaki meclisin diğer partileri (CHP ve HDP) ile neredeyse meclis dışı tüm partiler hayır kararı verdi. MHP'nin parti yönetimi Erdoğan'a onay verse de, parti içinde Meral Akşener'in başı çektiği muhalif kanat ile parti tabanının önemli bir kısmı da hayır oyu verecek. AKP tabanında ise küskünler, kırılganlar ya da gidişattan endişe duyanlar da hayır oyu verecektir. Henüz partinin küçük bir azınlığı hayır konusunda (gizliden de olsa) netleşmiş olsa da, AKP tabanının geniş kararsız kesimlerinin, evet'ten olası bir kopuşu,

Erdoğan'ın bütün hayallerini suya düşürecekler. Özellikle MHP ama bir ölçüde de AKP içindeki huzursuz kesimler, evet cephesinde büyüme potansiyellerine sahip bir çatlak olduğuna işaret ediyor.

AKP'nin referandumu kazanmak için oynayabileceği temel gruplar ise şöyle:

• **MHP tabanı.** Değişikliğin meclisten MHP'nin desteğiyle geçirilmiş olması ve başta Kürt düşmanlığı olmak üzere milliyetçi refleksleri ön planda tutulması MHP tabanının evet vermesine yönelik hamleler.

• **Meclis dışı sağ taban.** Saadet Partisi, BBP gibi sağcı-milliyetçi ancak meclis dışı olan partiler ve çeşitli cemaat-tarikatlar da AKP'nin oy toplamak istediği kesimler arasında. Buralardan gelecek %1-2'lik oyun referandum sonucu için belirleyici olabileceğinden başka, kendi kulvarındaki diğer tüm alternatifleri de anlamsızlaştırmak üzere bu kesimleri etrafına çekmenin derdinde.

• **Muhafazakâr Kürt seçmen.** Ulusal kimliğinden ötürü AKP ile tam olarak uyuşmasa da dinsel açıdan AKP'ye yakın Kürtleri kazanmak ya da zaten kazanılmış olanları elde tutmak referandum galibiyeti için gerekli hamlelerden biri olur. Nitekim parti içinden basına yansıyanlara göre AKP'nin ikna etmeye çalışacağı grupların içinde Kürtler de yer alıyor. Ancak hem Kürt kentlerindeki savaş politikaları hem de MHP ile kurulan yakınlık, Kürtlerden gelecek evet oyları için riskler taşıyor.

Hayır diyecek olanlar arasında çok farklı kesimlerden gruplar mevcut. MHP'li muhalifler, Saadet Partisi gibi milliyetçi ya da İslamcı kanattan da hayır diyenler var. Bizim için esas olansa sol şemsiye. CHP ve HDP mecliste yer alıp hayır diyen partiler. CHP'nin elindeki imkânlarla şimdiye kadar yaptıkları arasında orantısızlık mevcut. HDP ise terörize edilmiş durumda, çok sayıda milletvekili, belediye başkanı ve parti yönetici tutuklu. HDP'den 7 Haziran'daki gibi bir performans beklemek zor görünüyor.

Gelelim sosyalistlere. **Sol-sosyalist hareketler, niceliklerinin çok ötesinde potansiyellere sahip.** Elindeki insan gücü aktivistlik yapabilecek, sokak çalışmasına angaje olabilecek niteliklere sahip. Ancak bu kesimdeki temel problemlerden biri uyuşukluğun tamamen üzerinden atılamaması, ikincisi ise platform ilan etmeyi aşamayan birlikte iş yapma kültürünün zayıflığı. Ortak kampanyalar, sokak çalışmaları, mitingler örgütlemek bir imkân olarak dursa da, sol gruplar dağınık ve yeterli enerjiye sahip olmayan bir görüntü veriyor.

Bu noktada sosyalistlerin görevlerine ve sahip olduğu potansiyellere değinmek lazım. Referandum çalışmasında hem muhalif kesimleri harekete geçirebilecek, hem de normalde evet tabanında yer alan emekçilere ve yoksullara ulaşabilecek ve onlarda siyasi kırılmalar yaratabilecek bir hat izlemek gayet

**8 MART 2017:
DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ
TAKSİM**

Ne kadar zayıf kalsa da toplumsal muhalefetin tam anlamıyla sindirilememesi AKP'yi en çok rahatsız edenler listesinde başlarda duruyor. AKP ile uyum sağlaması mümkün olmayan Kürtler, Aleviler, Kemalist-laik kesim ve ülkede her daim devamlılığını koruyan sosyalist damar... Bütün bu grupların AKP ile uyum sağlamasının mümkün olmaması demek, milyonlarca insanın AKP ile her daim karşı karşıya gelme potansiyeli taşıdığı anlamına geliyor. Bu da toplumsal muhalefetin en ufak çatlaktan yararlanması, AKP ile ters düşen milyonların her an ciddileşebilecek bir muhalif hareketin potansiyel tabanını oluşturması demek.

Referandumdan evet çıkarsa, öncelikle şunu netleştirmek gerekiyor: Yolun sonu olmayacak! Şu an bile hayır kampanyasını “köprüden önceki son çıkış” algısı üzerine kuran kimi anlamsız hareketler olsa da, 16 Nisan hiç de son çıkış değil. Elbette evet çıkması durumunda pek iyi günler bizi beklemiyor. Yakalanan yeni (OHAL şartlarında referandum gibi bazı sebeplerden ötürü tartışmalı olsa da en azından geniş kesimler açısından geçerli olan) meşruiyetle, baskının dozajı iyice artacak, muhalefetin hareket kanalları daha da azalacak. AKP de mevcut gerilimlerden bir ölçüde sıyrılma imkânı bulabilecek. Ne var ki, evet çıkması toplumsal muhalefetin kesin olarak yenilgisi anlamına gelmeyecek. Erdoğan her ne kadar istediğini almış olsa da, Erdoğan karşıtları yok olmuş olmayacak. Kısa ya da görece uzun bir sindirilme durumuyla karşı karşıya kalmak mümkün olsa da, sadece mücadele daha zor koşullarda sürdürülür hale gelecek.

mümkün. Sosyalist Emekçiler Partisi olarak yaptığımız tam da bu, Hayır Gönüllüleri kampanyasıyla hem muhalif saflardaki araç ve alan arayanlara alternatif yaratıyoruz, hem de gerçekten sağ ancak emekçi nitelikteki tabana ulaşmanın araçlarını geliştiriyoruz. Unutmamak gerekiyor ki, referandum sonucu ne olursa olsun şu dönemde yapılacak çalışmaların sonucu, sosyalistlerin yakın gelecekteki gücünü belirleyici nitelikte olacaktır.

İşçi sınıfı ve ülkedeki sınıf mücadelesinin hali açısından da durumu kısaca ele alalım. Sınıf mücadelesinin potansiyel devrimci kanadını oluşturan emekçilerin referandumda hayır demesi, kendi yaşam ve gelecekleri bakımından elzem durumda. Zira sadece tek adam yönetimi bile emekçi sınıfların hem ekonomik hem de siyasal mücadelesini büyük ölçüde zora sokacaktır. Dahası bu tek adam iktidarı, bugüne kadarki sürecin net

olarak gösterdiği emekçi düşmanı-sermaye dostu olacak. Mesela kıdem tazminatına yönelik saldırıların referandum sonrasına bırakıldığı sıkça konuşuluyor. Emekçiler en büyük saldırıları anayasal olarak tüm gücü elinde toplamış olan Erdoğan’ın iktidarında yaşayacaktır. Ayrıca ülkenin içinden çıkılmaz bir hal almaya başlayan ekonomik durumu da, daha büyük krizlerin faturasının emekçilere kesilmesi anlamına gelecek. Sınıf bilinçli işçiler ile sosyal demokrat kesimler zaten hayır diyecektir, sağ-muhafazakâr emekçilerin hayır oyu vermesi için ise sosyalistlere büyük görev düşüyor. Devrimci bir sınıf mücadelesinin gelişmesinin öntü de, sosyalistlerin geniş emekçi kesimlerle politik bağlar geliştirebileceği bu dönemde yaşanacak olası atılımlarla mümkün olabilecektir.

REFERANDUM OLASILIKLARI

Önce anketlerden başlayalım. Son haftalarda yapılan anketlerin çok ciddi bir kısmında

hayır oyları önde görünüyor. Hatta Erdoğan’ın “anketleri değerlendirmek için henüz erken” söylemi ya da anket şirketlerine yönelik iktidar tarafından yapılan bazı telkinler, referandum tahminlerinin pek de Erdoğan’ın istediği gibi olmadığını gösteriyor. Elbette anketlerin güvenilirliği, hele de belirleyiciliği konusunda bir iddiamız olmasa da toplumdaki mevcut algıyı bir ölçüde yansıtmaları bakımından gözden kaçmaması gerektiğini söylemek lazım.

Sonuç bakımından esas belirleyici olansa referanduma kadar tarafların yürüteceği çalışmalar, kampanyalar olacak. Orantısız propaganda gücü dolayısıyla, AKP’nin elinde güçlü imkânların olduğu su götürmez. Ancak “hayır” çalışmaları da gücünü paradan ya da devlet desteğinden almamakta. Enerjik bir anlayışla, her türlü yoksunluğun üstesinden gelinebilir. Hatta propaganda alanları kısıtlanırsa dahi, yaratıcı çalışmalarla halka ulaşmanın bir yolu illaki bulunur. Mesele bu konuda ısrarlı ve kararlı olmakta yatıyor.

Referandumdan evet çıkarsa, öncelikle şunu netleştirmek gerekiyor: Yolun sonu olmayacak! Şu an bile hayır kampanyasını “köprüden önceki son çıkış” algısı üzerine kuran kimi anlamsız hareketler olsa da, 16 Nisan hiç de son çıkış değil. Elbette evet çıkması durumunda pek iyi günler bizi beklemiyor. Yakalanan yeni (OHAL şartlarında referandum gibi bazı sebeplerden ötürü tartışmalı olsa da en azından geniş kesimler açısından geçerli olan) meşruiyetle, baskının dozajı iyice artacak, muhalefetin hareket kanalları daha da azalacak. AKP de mevcut gerilimlerden bir ölçüde sıyrılma imkânı bulabilecek. Ne var ki, evet çıkması toplumsal muhalefetin kesin olarak yenilgisi anlamına gelmeyecek. Erdoğan her ne kadar istediğini almış olsa da Erdoğan karşıtları yok olmuş olmayacak. Kısa ya da görece uzun bir sindirilme durumuyla karşı karşıya kalmak mümkün olmakla birlikte, sadece mücadele daha zor koşullarda sürdürülür hale gelecek.

Referandumdan hayır çıkarsa Erdoğan’ın zaten düşüşte olan prestiji büyük bir darbe alacak ama kuşkusuz bu da onun sonu anlamına gelmeyecek. Aldığı yenilginin hırsıyla baskının ve saldırganlığın daha da artması mümkün. Ancak uzun zaman sonra **Erdoğan karşısında kazanılan bir zafer, toplumsal muhalefetin motivasyon kazanmasını sağlayacaktır.** Burada önemli olan, referandumdan sonra AKP’ye alternatif yaratılabilmesi. Bu birkaç ayda olabilecek bir şey olmasa da ilk elden referandumun açtığı ortayı gole çevirecek hamlelerle iktidarı köşeye sıkıştırmanın yollarının aranması gerekecek. Sosyalistler açısından, açılan kanallardan büyümenin ve toplumsallaşmanın peşinde koşmak önem taşıyacak. Sosyalistlerin kısa vadede örgütsel kapasitelerini geliştirmesi, orta ve uzun vadede ise kendisini somut ve ciddi bir alternatif haline getirebilmesi de 16 Nisan’a kadar yapılacak işlere ve halkla kurulacak bağlara bakıyor.

Çöküşten Günümüze RUSYA'nın Serüveni - 2

Emre Güntekin

Rusya'nın SSCB'nin çöküşünden günümüze uzanan serüvenini ele aldığımız yazı dizisinin ilk bölümünde çöküşün ardından ülkenin içine düştüğü siyasal krizin nedenlerini incelemiştik. 1993 yılında yaşanan çatışmalar, Yeltsin'in muhaliflerin kontrolündeki parlamentoyu topa tutmasıyla dinmiş görünse de yeniden gün yüzüne çıkması çok zaman almayacaktı.

Batılı emperyalistler bu çatışmalarda tamamen Yeltsin'in arkasındaydı. ABD Başkanı Bill Clinton, Yeltsin'in parlamentoyu bombalamasını demokrasiyi savunmanın bir gereği olarak görüyor ve destekliyordu. İçerde ise durum daha karışıktı, zira bir yandan siyasi kriz diğer taraftan Yeltsin'in dayattığı neoliberal reformlarla bozulan ekonomik koşullarla mücadele etmek zorunda kalan Rusya halklarının Yeltsin'e olan desteği düşük seviyelerdeydi. Bu durumun ekonomik ve siyasi nedenleri üzerine ilk yazımızda ayrıntılı olarak değinmiştik.

Egemen sınıflar böylesi durumlarda arkalarına halk desteğini alabilmek için tarihte birçok kez milliyetçiliği kullanmayı denemişler ve bunun için de savaflara kalkışmaktan çekinmemişlerdir. 1994 Aralık ayında Çeçenistan'da Rusya destekli muhaliflerle, SSCB'nin dağılmasının ardından 1990 yılında bağımsızlığını ilan eden Cahar Dudayev önderliğindeki yönetim arasında başlayan çatışmalar Yeltsin yönetimine müdahale için gerekli bahaneyi sağladı.

ÇEÇENİSTAN SAVAŞI'NDAN BİRİNCİ PERDE (1994-1996)

Burada Çeçen-Rus Savaşı'na dair kısa bir parantez açmak gerekir: Çeçenistan'a yönelik müdahale 90'lı yıllar boyunca Rusya'nın en çok başını ağrıtan sorun oldu. Bölgedeki direniş nerdeyse 10 yıl boyunca kırılmadı. 90'lı yılları yaşayanlar Çeçen mücahitlerin dönemin İslamcı hareketleri açısından nasıl büyük bir motivasyon kaynağı oluşturduğunu hatırlayacaklardır. Fakat Çeçenistan'da var olan ulusal sorun sadece 90'lı yıllara ait bir konu değildi. Rusya Çarlık döneminde tam bir halklar hapishanesiydi. Rus Devrimi Çarlık baskısı altında ezilen halklara ilk kez tarihsel bir özne olma ve özgürce yaşama hakkı vermişti. Ta ki Stalinist karşı devrime kadar. Çeçenler, Tatarlar, İnguşlar ve daha birçok halk Çarlık dönemini aratmayan bir baskıyla karşılaştılar. Çeçenler 2. Dünya Savaşı sonrasında Nazilerle işbirliği yaptıkları gerekçesiyle Stalin tarafından Sibiry'a toplu sürgüne gönderilmişti. 1957 yılında Kruşçev yönetimi Çeçen ve İnguşların geri dönmelerine müsaade etti; ancak bıraktıkları yurtlarının artık bu bölgeye yerleştirilen Kazaklara ait olduğunu gördüler. Yönetim Çeçenleri daha dağlık alanlarda iskân etti. Bu sorun Çeçenistan'la birlikte SSCB ayakta kaldığı müddetçe devam etti ve çöküşle birlikte birçok halk kendi kaderini tayin etmeye çalıştı. Çeçenler de Sovyet ordusunda hava tümgeneralliği yapmış olan Cahar Dudayev önderliğinde 1 Kasım 1991'de bağımsızlıklarını ilan ettiler. Dolayısıyla, Çeçen halkının veya diğer ezilen halkların Bolşevik enternasyonalizminden radikal İslamcılığa doğru kaymalarının gerekçesini bu yüz yıllık süreci anlayarak açıklamak doğru olacaktır.

Rus yönetimi Çeçenistan'a hem zengin petrol yatakları hem de coğrafi konumunun önemi nedeniyle özel önem veriyordu. Ayrıca Çeçenistan sorunun ülke içerisinde bir domino etkisi yaratarak diğer halklara örnek

olmasından korkuluyordu.

1991-1994 yılları arasında her iki güç arasında çatışmalar olsa da asıl savaş 1994 Aralık ayında patlak verdi. Cevher Dudayev bölgede Ruslara karşı koyabilmek için Müslüman halkların desteğini arkasına almayı denedi ve Kuzey Kafkasya Müslüman Federasyonu'na üye oldu. Ayrıca 90'lar boyunca Gürcülere ve Ermenilere karşı savaşlarda askeri tecrübe edinmiş olan Şamil Basayev ve Abhazya Taburu olarak bilinen birliği Çeçen direnişine katıldı. Rusya ise Dudayev yönetimine karşı muhalifleri askeri olarak donatırken, bu hamle başarısız oldu. Çeçenler askeri başarı kazanırken, 70 Rus askerini rehin aldılar. Bu olaya kadar savaşın bir tarafı değilmiş gibi yapan Rusya her iki tarafı da silah bırakmaya çağırdı, aksi halde müdahale edeceğini duyurdu. Çeçen ve Rus yönetimi arasındaki tüm müzakerelere rağmen 11 Aralık 1994'te Rusya'nın askeri müdahalesi başladı. Rusya başkent Grozni'yi ağır bir hava bombardımanına tabi tuttu ve ele geçirdi, ancak Çeçenler dağlık alanlara çekilerek gerilla mücadelesine başladılar. Çeçen direnişine özellikle özellikle Afgan mücahidler başta olmak üzere, dünyanın dört bir yanından radikal İslamcılar akın etti ki aslında bu süreç günümüzde IŞİD'e giden yolda radikal İslamcı örgütlerin mobilizasyonuna en önemli örneklerden birini teşkil etti. Çeçenistan'ın ardından Müslümanların yaşadığı hemen her bölgede gerçekleşen çatışmalarda El Kaide, El Nusra, IŞİD gibi radikal İslamcı çeteler varlıklarını

Bir yandan siyasi kriz diğer taraftan Yeltsin'in dayattığı neoliberal reformlarla bozulan ekonomik koşullarla mücadele etmek zorunda kalan Rusya halklarının Yeltsin'e olan desteği düşük seviyelerdeydi. Egemen sınıflar böylesi durumlarda arkalarına halk desteğini alabilmek için tarihte birçok kez milliyetçiliği kullanmayı denemişler ve bunun için de savaflara kalkışmaktan çekinmemişlerdir. 1994 Aralık ayında Çeçenistan'da Rusya destekli muhaliflerle, SSCB'nin dağılmasının ardından 1990 yılında bağımsızlığını ilan eden Cahar Dudayev önderliğindeki yönetim arasında başlayan çatışmalar Yeltsin yönetimine müdahale için gerekli bahaneyi sağladı.

Çeçenistan Savaşı'nda yaşanan bozgunun iç politikada gücünü zedelemesine rağmen Yeltsin 1996 yılında yapılacak başkanlık seçimlerinde iktidarda kalmak istiyordu. **Bunun yolunu ise Rusya'da SSCB döneminden kalan zenginlikleri Yeltsin'le işbirliği ederek yağmalayan ve gittikçe semiren oligarkların desteğini arkasına almakta buldu.**

gösterdiler. Çeçen direnişi radikal İslamın dini motivasyonu ile epey güçlenmişti ve moral olarak Rus ordusundan daha canlıydı. Ancak Rusya orantısız savaş gücüyle Çeçenistan'da yoğun bir yıkım gerçekleştirdi ve radikal İslamcı unsurların hareket alanını daralttı. Savaş Çeçenler açısından geri dönülmez bir yenilgiye doğru giderken, Şamil Basayev önderliğinde savaş taktiklerinde bir değişim yaşandı. Savaşın konvansiyonel yollarla sürdürülemeyeceğinin farkına varmışlardı. Çeçenler savaşı Çeçenistan sınırları dışına çıkararak fedai eylemleri aracılığıyla Rusya'nın önemli kentlerine yaymayı başardılar.

En sansasyonel eylem 14 Haziran 1995'te gerçekleşti. Basayev ve beraberindekiler kendilerine Rus askerlerinin cenazelerini taşıyan bir konvoy süsü vererek Moskova'ya doğru yola çıktılar. Fakat yolda eylem yeri olarak Budennovsk kentini daha kolay bir hedef olarak seçtiler. Buraya saldırarak kenti Rus asker ve polisinden temizlediler ve 2000 kadar insanı kentin hastanesinde rehin aldılar. Rusya iki kez hastaneye operasyon düzenledi, 142 rehine bu operasyonlarda yaşamını yitirirken, 198 kişi yaralandı. Fakat hastaneyi ele geçirmeyi başaramadılar. Basayev ile dönemin Rus yetkililerinin televizyondan canlı yayınlanan müzakereleri sonucu, Basayev'in talepleri kabul edildi ve eylem 16 gün sonra sona erdi. Basayev ve birliği 150 civarında gönüllü rehine ile birlikte Çeçenistan'a geçtiler.

Savaşın ilk perdesi yaklaşık 2 yıl sürdü. Rus ordusu Grozni'nin büyük bölümünü eline geçirmesine rağmen duruma hiçbir zaman tam hâkim olamadı. İslamcı mücahitlerin diğer savaşlarda elde ettikleri askeri tecrübeler ve uyguladıkları şehir savaşı taktikleri Ruslara ağır kayıplar verdirdi. Rus ordusunda ise savaş boyunca isteksizlik, boşvermişlik, disiplinsizlik hâkimdi. Öyle ki askerlerin silahlarını satarak askerden kaçması vaka-ı adiyedendi. 21 Nisan 1996'da Cahar Dudayev'in öldürülmesi savaşın Çeçenler adına olumlu sonuçlanmasına engel olmadı. Çeçenler 8 Ağustos 1996'da başkent Grozni'de kalan Rus kuvvetlerini kuşatma altına almış ve orduya geri çekilmekten başka çare bırakmamıştı. İmzalanan Hasavyurt Anlaşması'yla savaşın birinci perdesi kapanmış oldu. Bu anlaşmayla Çeçenistan'ın statüsünün belirlenmesi 5 yıllığına ertelendi.

YELTSİN'İN İKİNCİ DÖNEMİ: YAĞMALANAN ZENGİNLİK

Çeçenistan Savaşı'nda yaşanan bozgunun iç politikada gücünü zedelemesine rağmen Yeltsin 1996 yılında yapılacak başkanlık seçimlerinde iktidarda kalmak istiyordu. Bunun yolunu ise Rusya'da SSCB döneminden kalan zenginlikleri Yeltsin'le işbirliği yaparak yağmalayan ve gittikçe semiren oligarkların desteğini arkasına almakta buldu.

1995 yılına gelindiğinde Rus ekonomisinde değişen hiçbir şey yoktu. Dış borç alabildiğine

artmış, işsizlik katlanmış ve ekonomi durma noktasına yaklaşmıştı. 17 Aralık 1995 yılında yapılan parlamento seçimlerinde Yeltsin ağır bir yenilgi almıştı. Yeltsin'in liderliğindeki Vatanımız Rusya Partisi sadece % 12.2 oy oranında kalırken, asıl patlamayı Gennadi Zuganov önderliğindeki Rusya Federasyonu Komünist Partisi oyların % 34.9'unu alarak yapmıştı. 1996'daki başkanlık seçimlerinde de herkes Zuganov'u favori olarak görüyordu. Yapılan anketlerde Zuganov'un oy oranı % 50-55 arasında görülürken, Yeltsin'in oy oranı % 2-8 gibi oldukça düşük seviyelerde görünüyordu. Bu durum sebepsiz değildi. Yeltsin yönetimi altında geçen 5 yıllık süreçte Rus halkı yaşam kalitesinde SSCB dönemini arar hale gelmişti. Ekonomiye IMF-Dünya Bankası gibi Batılı emperyalistlerin kurumları yön verirken, ülkenin zengin doğal kaynakları oligarklara yok pahasına peşkeş çekiliyordu.

1996 yılında yapılan seçimler tam bir ibret vesikasıydı. Yeltsin'in popülaritesi o kadar kötüydü ki çıkar çarklarının bozulması endişesi taşıyan zengin milyarderler aracılığıyla ABD'den yardım istendi ve üç siyasi danışman Yeltsin'in seçim kampanyalarını yönetmek üzere Rusya'ya gönderildi. Spinning Boris filminde de hikâyesi anlatılan seçim kampanyası süresince bu üç ABD'linin görevi kaba tabirle Rus emekçilere "öküz bokunu altın olarak yutturmaya" çalışmaktı. Nitekim başarılı da oldular. 16 Haziran 1996'da yapılan seçimlerde Yeltsin % 35,3, Zuganov % 32, General Aleksandr Lebed % 14,5 oy aldı. Seçim ikinci tura kalırken ABD'li danışmanların da önerisiyle Yeltsin, Lebed'i ulusal güvenlik danışmanı olarak atadı. IMF Rusya'ya 10 milyar dolarlık kredi

1998'de Moskova'daki Beyaz Saray önünde eylem yapan grevci maden işçileri
Beyaz Saray (Rusya Federasyonu Hükümet Binası)

verirken, oligarklar da Yeltsin'in kampanyasına para akıttıyordu. Artık nasıl olduysa Yeltsin emeklilerin ve memurların iki yıldır ödenmeyen maaşlarını tam da seçim öncesinde ödeyiverdi! Rus televizyonları maaşlarını alan yaşlıların ve çalışanların sevinç çığlıklarını haberlerde yansıttıyordu. Öte yandan Yeltsin'in rakibi Züganov ise seçim kampanyası boyunca antikomünist kampanya ile baş etmek zorunda kaldı. Tüm medya el birliği etmişçesine Züganov'u başkan yapmanın Stalin'i diriltmek anlamına geleceğini yazıyordu. Bu şartlar altında seçimin galibi % 53,8 oyla Yeltsin oldu.

Yeltsin'in kazanmasını ardından New York Times gazetesinde, sonradan Bush yönetiminde Dışişleri Bakanlığı yapacak olan Condollizza Rice, "Now, NATO should grow!" başlıklı yazısında Yeltsin'in seçilmesiyle birlikte NATO'nun eski Sovyet coğrafyasına daha hızlı nüfuz edebilme imkânına kavuştuğunu müjdeliyordu. Nitekim Yeltsin 1997 yılında dönemin NATO Genel Sekreteri Javier Solana ile Kurucu Seneti imzalayarak NATO'ya üye olma yolunda önemli bir adım atacaktı. Fakat Yeltsin'in oligarkların ve Batı'nın tam desteğine rağmen görev süresi içerisinde bu hamlesi başarılı olamadı. Bunda Yeltsin'in Batı'ya entegrasyon çabasına karşı sıkı sıkıya duran NATO karşıtı muhalefetin önemli bir payı bulunuyordu.

Yeltsin'in gelişi onun döneminde palazlanan oligarklara yaradı. 1990'ların başında başlayan talan hız kesmeksizin devam etti. Bugün Forbes dergisine göre Rusya'nın en zengin oligarkları Leonid Mihelson (14.4 milyar \$), Mihail Friedman (13.3 milyar \$),

Alişer Usmanov (12.5 milyar \$) ve Vladimir Potanin (12.1 milyar \$). İngiliz futbol devi Chelsea'nin sahibi Roman Abramovic gibi bazı oligarklarsa paralarından çok magazin olaylarıyla gündeme geliyor. İşin ilginç yanı bu isimlerin hiçbirinin servetlerinin aileden gelmemesi? Peki, nasıl oluyor da böylesine devasa bir zenginliğe sahip olabiliyorlar? Sorunun cevabı bizi Rus egemenlerin 90'larda içine düştüğü yolsuzluk bataklığına götürüyor. Basit bir skandalı örnek verecek olursak: 1996 başkanlık seçimlerinin ardından IMF'den 40 milyar \$ borç alınırken, bu para devletin kasasından ziyade Yeltsin ailesinin ve Rus milyarderlerin kasasını şişirmişti. Özellikle, Yeltsin ve kızı Tatyana Dyaçenko'nun etrafında şekillenen rüşvet ve yolsuzluk ağı iyiden iyiye ayyuka çıkmıştı. Ne kadar tanıdık bir hikâye! 1999 yılında Yeltsin'in istifa etmesinde muhalefet tarafından bu yolsuzluk çarkının ifşa edilmesinin önemli bir payı bulunuyordu.

Tabi ki tek neden yolsuzluklar değildi. Bu süreçte, Rusya'da oligarklar ve Yeltsin semirirken Rusya'da enflasyon % 84'e, açlık sınırının altında yaşayan insan sayısı 42 milyona ulaştı. İşçi ücretleri ise 1998-1999 yıllarında ortalama 200 \$'dan 50 \$'a kadar geriledi.

Ayrıca Rusya dış politikada adeta tırnakları, dişleri sökülmiş bir boz ayı gibiydi. NATO Rusya'nın Balkanlardaki müttefiki Sırp lider Slobodan Miloseviç'i devirirken, Rus halkı da artık "süper güç" bir ülke olmaktan çıktıklarını görüyorlardı. İşin politik tercümesi, Rusya artık emperyalist kapitalist sistemin yaptırım gücü olan bir üyesi değildi. Aksine Yeltsin'in

1998 yılında Vladivostok'tan başlayarak Moskova'ya kadar 30 milyon Rus emekçi ekonomik krize ve yolsuzluklara karşı sokaklara dökülmüştü. Bu SSCB'nin dağılmasından sonraki en büyük protesto dalgasıydı ve Yeltsin iktidarını ciddi biçimde sarsmayı başardı. Kitleler maaşları dahi ödeyemeyen başkanın koltuğunda oturamayacağını haykırıyordu. Kısacası Rusya'da milenyum yaklaşırken değişim zili çalmaya başlamıştı.

Tüm bu hengâme içerisinde tanıdık bir isim, Vladimir Putin politikada ve devlet yönetimi içerisinde kariyer basamaklarını hızla tırmanıyordu.

ayyaşlığı, şaklabanlığı nedeniyle dalga geçilen, ekonomisi dışa bağımlı ve dağılmış, halkının devletinden nefret ettiği bir ülke haline gelmişti.

1998 yılında Vladivostok'tan başlayarak Moskova'ya kadar 30 milyon Rus emekçi ekonomik krize ve yolsuzluklara karşı sokaklara dökülmüştü. Bu SSCB'nin dağılmasından sonraki en büyük protesto dalgasıydı ve Yeltsin iktidarını ciddi biçimde sarsmayı başardı. Kitleler maaşları dahi ödeyemeyen başkanın koltuğunda oturamayacağını haykırıyordu. Kısacası Rusya'da milenyum yaklaşırken değişim zili çalmaya başlamıştı.

Tüm bu hengâme içerisinde tanıdık bir isim, Vladimir Putin politikada ve devlet yönetimi içerisinde kariyer basamaklarını hızla tırmanıyordu.

BONAPARTİZM Mİ?

Güneş Gümüş

Her ne kadar OHAL, 20 Temmuz 2016'da başlamış olsa da Türkiye uzunca bir süredir olağanüstü süreçlerden geçiyor. Yargı ve polis içerisindeki FETÖ ekibinin (AKP ve RTE desteğiyle) başlattığı Ergenekon, Balyoz diye devam eden, sapla samanın birbirine kasten karıştırıldığı siyasi operasyonlardan beri Türkiye olağan burjuva yönetimlerden giderek uzaklaştı. Gezi İsyanı ve bastırılması, 17-25 Aralık yolsuzluk operasyonları ile devam eden şiddetli sarsıntılar, en neticesinde 7 Haziran 2015 seçimlerinden itibaren çok kanlı bir sürece evrildi. Bu olağanüstü gelişmeler zirve noktasına 15 Temmuz'da ulaştı ve OHAL süreci başladı.

Ferman tipi KHK'lerle RTE fiilen diktatöryel yetkilerle güç kullanıyor, muhalefeti sindiriyor, yüz binlerce insanın hayatı karartılıyor... Önümüzdeki günlerde ise fiilen yaşama geçirilen İslami tonlu bir tek adam rejiminin resmi inşası için referanduma gidilecek. Tarihe sopalı referandum diye geçecek 16 Nisan'dan EVET çıksa da Türkiye'deki burjuva düzenin istikrar kazanması anlamında yol alınmış olmayacak; yeni olağanüstü gelişmelere gebe bir süreç başlamış olacak.

2002'de iktidara gelen AKP, henüz düşmanları güçlüyken AB'ye tam üyelik yolunda ilerlemek için askeri-sivil vesayet kaldırılması (siz şöyle okuyun: Kemalist sivil-askeri bürokrasinin iktidar mekanizmaları

üzerindeki gücünün kırılması), AB'ye uyum paketlerinin meclisten geçirilmesi ve "ileri" demokrasi yolunda adımların atılması gibi konuların propagandasını yapıyordu. Ama düşmanlarını zayıflatıkça demokrasi şampiyonluğundan "tek parti-tek adam rejimini" inşa etmeye geçildi. Mesele otoriterlikle sınırlı bir mesele değil. Türkiye Cumhuriyeti de bu değişimden payını almak üzere. Rejimin kuruluşundan beri, hatta daha da geriye gidelim Osmanlı'nın son dönemlerinde başlayan Batılılaşma-modernleşme süreci (parantez olan bu durumda 2.Abdülhamid dönemi oluyor) boyunca, Batı'nın ekonomik, siyasi ve sosyal modelini kendine rehber edinmiş Türkiye'deki siyasi rejimin dokusu, referansları

değiştiriliyor hatta daha da keskin bir şekilde değiştirilmek isteniyor.

BU NASIL MÜMKÜN OLDU?

Türkiye’de 15 Temmuz öncesi ve sonrasındaki gelişmeleri okurken Troçki’nin sürekli devrim tezinde az gelişmiş kapitalist ülkelere yönelik analizlerinden yola çıkmak gerekiyor. Troçki, bu ülkelerde burjuvazinin kendi sınıf siyasetini izleme kapasitesine bile sahip olmayacak ölçüde güdük aktörler olduğunu ifade eder. Geç kapitalistleşen ülkelerin kaypaklıkla malül burjuvazisi toplumsal hegemonyasını kurmayı bile beceremezken devlet yüksek bürokrasisinin, otokratların, feodallerin ve yabancı büyük güçlerin ağzının içine bakar. Bu gerçeği, Türkiye’de TÜSİAD örneğinden bütün açıklığıyla görmek mümkün. TÜSİAD, kendi sorunlarını (en öncelikli olarak sivil-askeri bürokrasiyle mücadelesini kendi lehine başarıyla sonlandırmayı) bile çözemeyecek kadar çapsız oluşu nedeniyle el verdiği siyasal İslamcılar (AKP) kontrol etmeyi ve sınırlandırmayı başaramamıştır. 2002 yılında ulusal ve uluslararası sermayenin (TÜSİAD, AB ve ABD) desteğiyle iktidara gelen AKP’nin dağıttığı avantajlardan faydalanırken ve tarihsel rakibi Kemalist sivil-askeri bürokrasiyi AKP sayesinde alt ederken burjuvazi adına her şey iyi gidiyordu. Ancak AKP, egemen sınıflar içerisindeki çatışmalardan elde ettiği ittifak ilişkileri sayesinde adım adım devlet aygıtını kendi aygıtına dönüştürdü ve burjuvazinin en ileri yönetim biçimi olan AB tipi liberal parlamenter sistem hedefini terk etti. 2008’deki büyük kriz nedeniyle AB’nin zayıfladığı, küresel çapta milliyetçilik ve korumacılığın yükseldiği bir ortamda AB’nin Türkiye üzerindeki etkisi kırıldığı için TÜSİAD’ın bu gidişata müdahale edecek bir gücü hiç kalmadı. Büyük patronlar kulübünün büyük bölümü (en

Türkiye’de 15 Temmuz öncesi ve sonrasındaki gelişmeleri okurken Troçki’nin sürekli devrim tezinde az gelişmiş kapitalist ülkelere yönelik analizlerinden yola çıkmak gerekiyor. Troçki, bu ülkelerde burjuvazinin kendi sınıf siyasetini izleme kapasitesine bile sahip olmayacak ölçüde güdük aktörler olduğunu ifade eder. Geç kapitalistleşen ülkelerin kaypaklıkla malül burjuvazisi toplumsal hegemonyasını kurmayı bile beceremezken devlet yüksek bürokrasisinin, otokratların, feodallerin ve yabancı büyük güçlerin ağzının içine bakar. Bu gerçeği, Türkiye’de TÜSİAD örneğinden bütün açıklığıyla görmek mümkün.

göze çarpan örnekler olarak Doğu grubunu, Alarko holdingi, Zorlu grubunu gösterebiliriz) AKP’nin göstere göstere tek adam rejimini inşa etmesine rağmen, gündelik avantajların peşinde AKP’ye destek olmaya ve esaslı meseleleri görmezden gelmeye devam etti. Burjuva sistemin daha uzun erimli çıkarlarının farkında olan Koç, Boyner gibi kapitalistlerle ne kadar aciz ve zayıf olduklarını bu süreçte bir kez daha hissettiler. Yürütmenin başı Erdoğan, yürütmenin özerkleşmiş gücünü kullanırken TÜSİAD’ın önemli bir bölümü ile giderek gelişmekte olan MÜSİAD ve diğer yandaş sermaye gruplarına büyük avantajların kapısını açtı ve karşılığında onların desteğini aldı. Devlet mekanizması içerisinde ve ayrı bir sermaye grubu olarak iyice güçlenerek egemen sınıfın bir parçası haline gelen siyasal İslamın bir diğer fraksiyonu FETO da 2013 sonuna kadar AKP’nin yanında belirleyici roller oynadı. Kemalist yüksek bürokrasisinin tasfiyesi sırasında FETO tarafından kullanılan yöntemler (yaygın tutuklamalar, sahte deliller, operasyonların muhaliflere kadar genişletilmesi), daha sonrasında AKP’nin otoriterleşmesinin yol haritası haline geldi. FETO’nun tasfiyesi sonrası burjuva devlet, büyük ölçüde AKP’nin devletine dönüştü. Bu yüzden darbe girişimleri iç savaş tehlikesini gündeme getirir oldu.

15 TEMMUZ DARBESİ SONRASI TOPLUMSAL MUTABAKAT HAYALI

15 Temmuz sonrasında Erdoğan’ın şahsında aşırı özerkleşmiş yürütmenin inşasını nasıl açıklamak gerekir? Ortada geçmişin çatışan tarafları arasında bir mutabakat mı vardır? Bütünlüğü tehlikeye giren devletin ve kurumlarının korunması adına Erdoğan’ın Bonapart olarak ortaya çıkışına göz mü yumuldu?

Kalıcı şekilde devlet içine kök saldı için Erdoğan’dan daha tehlikeli olarak görülen FETO karşısında AKP ile eski düşmanları Kemalistler arasında ilk planda bir mutabakat görüntüsü oluşmuş olabilir; hatta Perinçek ve Metin Feyzioğlu gibi ulusalcı isimler hoplaya zıplaya RTE’nin yeni stratejik ortağı olmaya razıydılar. Ama RTE’nin başka planları vardı. Örneğin Erdoğan, toplumsal mutabakat görüntüsünü güçlendirmek için 15 Temmuz darbesine sert şekilde karşı çıkan Genelkurmay eski başkanı İlker Başbuğ ile görüşmeler yapsa da TSK yapısındaki değişikliklerden geri adım atmaya asla yanaşmadı ve ittifak başlamadan bitti. Başbuğ, en son referandumda HAYIR diyeceğini Sözcü Gazetesi için Uğur Dündar ile yaptığı röportajında belli etti.

Yargıda ise Baro Başkanı Metin Feyzioğlu’nun

Erdoğan'la yakın ilişki geliştirme yolundaki kendi inisiyatifi dışında Kemalistlerle AKP arasında böyle bir yakınlaşma görüntüsü bile olmadı. AKP, OHAL sürecini hızla Fetoculardan muhaliflere doğru kaydırırken yargı da bundan nasibini aldı. Yargıçlar ve Savcılar Birliği (YARSAV), OHAL kararnamesiyle kapatıldı; OHAL'e Karşı Hukuk Örgütleri Birliği'nin "yaşamı boyunca haksızlıkların karşısında, ilericilerin ve ezilenlerin yanında duran onurlu bir hakimdir" dediği YARSAV başkanı Murat Arslan önce açığa alındı; sonra tutuklandı. İktidarı rahatsız eden kararlar veren Yargıçlar

Sendikası üyeleri fırsat bu fırsat denilerek tasfiye edildi. Balyoz davasının sanıklarının akrabası olan hakimler ihraç edildi, tutuklandı.

Kısacası RTE'nin bambaşka bir gündemi olduğunu zaman kısa süre sonra gösterdi. "Allah'ın lütfunu" toplumsal muhalefeti ezmek ve tek adam rejimini örgütlemek için sonuç alıcı şekilde kullanmaya kararlıydı. Kendisine destek olanlarla birlikte yürüyecek, önüne çıkana ezecekti...

BONAPARTİZM NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Türkiye'de son dönemde başkanlık rejimiyle Erdoğan'ın Bonapartist bir rejim kurmaya çalıştığı argümanını değerlendirebilmek için öncelikle Bonapartizmin Marksist literatürdeki kavranışını ele almak gerekir. Bonapartizm kavramının Marks-Engels ve Troçki tarafından kullanımı, kendi içindeki çatışma nedeniyle zayıflamış egemen sınıfın proletarya ile savaşımında ortaya çıkan pat/yenişememe durumu nedeniyle devlet bürokrasisinin ve başındaki popüler bir figürün bir dönem için belirli bir bağımsız konum kazanmasını; yürütmenin aşırı özerkleşmesini ifade eder. Troçki'nin ifadesiyle "Bonapartizm derken, ekonomikaçıdan egemen olansınıfın demokratik yönetim usulleri için gerekli özelliklere sahip olmakla birlikte, mülkiyetini muhafaza etmek adına tepesinde bir asker ve polis aygıtının, taç giymiş bir "kurtarıcı"nın dizginsiz egemenliğine müsamaha göstermek zorunda kaldığı rejimi kastediyoruz. Bu tür durumlar sınıf çelişkilerinin özellikle keskinleştiği dönemlerde ortaya çıkar; Bonapartizmin amacı patlamaları engellemektir." Engels, "modern Bonapartçılığın temel koşulunu", "burjuvazi ve proletarya arasında bir denge"de olduğunu belirtir. Bonapart olarak beliren, Troçki'nin deyimiyle "taç giymiş kurtarıcı"nın siyasi iktidarı gasp ederken sınıflar üstü bir kurtarıcı rolü oynadığı, böylece sınıflar arası dengenin sağlandığı ama burjuvazinin çıkarlarına hizmet eden bir olağanüstü rejim kurulmuş olur. Yani sınıf mücadelesinde görünürde tarafsız olan, ama son kertede burjuva düzeni koruyan ve onun tarihsel çıkarlarına hizmet eden bir diktatör ülke tarihine damgasını vurur.

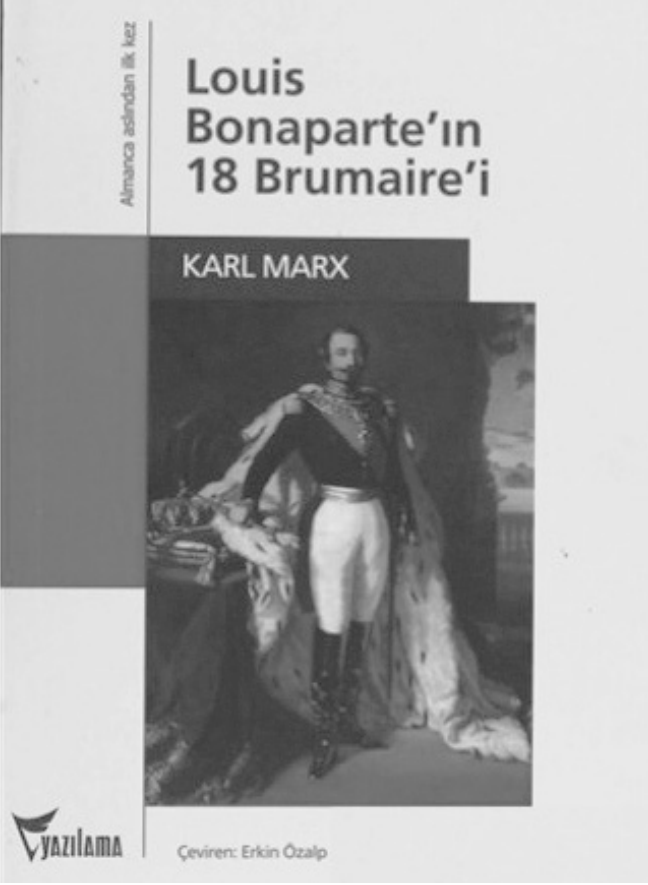
Engels'in dediği şekliyle modern Bonapartçılığın temel koşulu olan iki temel düşman sınıf arasındaki savaşımındaki pat durumundan kaynaklı devlet bürokrasisinin iktidarının kurulması hali, Türkiye'nin şu anki durumunu tariflememekte. Bonapartçılığın tanımındaki çıkış noktası olan "işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki yenişememe durumu" bugünün Türkiye'si için iddia edilebilecek bir sav değil şüphesiz. Ne yazık ki işçi sınıfı muhalefeti, henüz burjuvazi için herhangi bir engel veya tehdit oluşturacak bir durumda değil.

Türkiye'nin bugünü için Bonapartizm değerlendirmesi yapanlar da bu durumun farkında olsalar gerek ki analizlerini burjuvazi ile proletarya arasındaki dengeye değil de egemen sınıf içi çatışma nedeniyle kırılmalan devletın korunması için başkanlık sistemine yol verilmesine bağlamaktalar. Bu çerçevede de Gramsci'nin Sezarizm üzerine değerlendirmelerine başvuruyorlar: "Sezarizmdeki o bütünüyle yeni tarihsel görüngünün 'temel' güçler arasındaki dengeden kaynaklandığına inanmak bir metot hatası (sosyolojik mekanikçiliğin bir veçhesi) olurdu. Temel sınıfların (değişik sosyo-ekonomik ve teknik-ekonomik türden) başat grupları ile bu gruplar tarafından yönetilen ya da bu grupların hegemonik etkisine tabi tali güçler arasındaki ilişki biçimlerini de anlamak şarttır." Gramsci'nin bu sözlerinden yola çıkılarak egemen sınıf fraksiyonları arasındaki kavga, egemen sınıfın toplumsal hegemonyasını sekteye uğratma noktasına gelirse bu fraksiyonlar arası yok edici mücadeleden de Sezarizm gelişebilir denmektedir. Marks ve Troçki de Bonapartizm tanımlamasında egemen sınıf içindeki kavganın, onun işçi sınıfı ile mücadelesinde yenişememe durumunun ortaya çıkmasına yol açtığını anlatır. Dolayısıyla Gramsci'de Sezarizmin/Bonapartizmin gelişmesi anlamında egemen sınıf ile işçi sınıfı arasındaki ilişki açısından farklı bir bakış açısı yoktur.

Gramsci'yi Bonapartizm tespitlerinin referans noktası yapanlar, onun Bonapartizmin olmazsa olmaz özelliği olarak temel sınıflar ya da bu temel sınıflar içi bloklar arasındaki yıkıcı mücadelenin yokoluşa yol açmaması için üçüncü bir figürün yürütmenin başı olarak yükselişine boyun eğmeleriyle kurulan bir denge rejimi tespitine nedense itibar etmemektedirler:

"Sezarizmin çatışma halindeki güçlerin feci sonuçlar doğuracak tarzda birbirini dengeledikleri bir durumu ifade ettiği söylenebilir; yani, bu güçler birbirlerini öyle bir dengelerler ki, aralarındaki çatışmanın sürgit devam etmesi onların karşılıklı yıkımından başka bir sonuç vermez. İlerlemeci güç A'nın B'yi ya da B'nin A'ya yenilgiye uğratması değil, ne A'nın ne de B'nin galip gelmesi söz konusudur: Bu güçler birbirlerinin kanını dökerken üçüncü bir güç (C) dışarıdan müdahale ederek A'dan ve B'den geriye ne kalmışsa onları kendisine boyun eğdirir."

Bonapartizm tezinin savunucularından Foti Benlisoy, alıntılacağımız aşağıdaki ifadeleriyle Bonapartizmin vazgeçilmez bir özelliğinin – çatışan tarafların dışından bir gücün müdahalesiyle kurulan bir denge hali- olmadığını kendisi de söylemektedir. Aksine,

Bonapartizm kavramının Marks-Engels ve Troçki tarafından kullanımı, kendi içindeki çatışma nedeniyle zayıflamış egemen sınıfın proletarya ile savaşımında ortaya çıkan pat/yenişememe durumu nedeniyle devlet bürokrasisinin ve başındaki popüler bir figürün bir dönem için belirli bir bağımsız konum kazanmasını; yürütmenin aşırı özerkleşmesini ifade eder.

Bonapart olarak beliren, Troçki'nin deyimiyle "taç giymiş kurtarıcı"nın siyasi iktidarı gasp ederken sınıflar üstü bir kurtarıcı rolü oynadığı, böylece sınıflar arası dengenin sağlandığı ama burjuvazinin çıkarlarına hizmet eden bir olağanüstü rejim kurulmuş olur. Yani sınıf mücadelesinde görünürde tarafsız olan, ama son kertede burjuva düzeni koruyan ve onun tarihsel çıkarlarına hizmet eden bir diktatör ülke tarihine damgasını vurur.

egemen sınıf arası çatışmanın taraflarından biri olan Erdoğan diğer kanatlar üzerinde kendi hakimiyetini başkanlık rejimiyle kurmak peşindedir. Erdoğan kitlelerin desteğini alarak tarafsız bir sınıf uzlaştırıcısı olarak beliren bir şahsiyet değil, doğrudan egemen sınıf içindeki çatışmanın bir tarafıdır: “Erdoğan, darbe girişiminin ardından devletteki kırılma sürecini farklı devlet hizipleri ile kurulacak yeni bir uzlaşma temelinde telafiye yöneldi. Ancak mesele sadece “uzlaşma” düzeyinde kalsaydı bu, farklı hizipler arasında bir eşdeğerlik ilişkisini gündeme getirecek, Gülcülerle olduğu gibi iktidarın paylaşılması anlamını taşıyacaktı. Referandum, yani liderin oylatılması, tam da bu paylaşım riskini önlemek, hizipler arası yeni ittifak ilişkilerini Erdoğan’ın mutlak hâkimiyetinde tanzim etmenin yolu olarak gündeme gelmiştir.” (Fotî Benlisoy, “Referanduma doğru: ‘İyimser olmayan bir umut’”, Evrensel Pazar, 19.02.2017)

Başkanlık rejiminin inşası sürecini Bonapartizm kavramıyla açıklamaya çalışanlar, aşırı özerkleşmiş yürütmenin devletin kırılma sürecinin artması nedeniyle zorunlu hale geldiğini savunmaktalar. Ancak gerçeklik böyle midir? Kırılma süreci arttığı için devletin bekası adına başkanlık mı gelmektedir; yoksa uzunca bir süredir devletin ve burjuva düzenin kırılma süreci artıran Erdoğan ve AKP midir? Osmanlı hayallerle yurtdışında girilen maceralar, Kürt

Başkanlık rejiminin inşası sürecini Bonapartizm kavramıyla açıklamaya çalışanlar, aşırı özerkleşmiş yürütmenin devletin kırılma sürecinin artması nedeniyle zorunlu hale geldiğini savunmaktalar. Ancak gerçeklik böyle midir? Kırılma süreci arttığı için devletin bekası adına başkanlık mı gelmektedir; yoksa uzunca bir süredir devletin ve burjuva düzenin kırılma süreci artıran Erdoğan ve AKP midir? Osmanlı hayallerle yurtdışında girilen maceralar, Kürt sorununda savaş konseptine tekrar dönülmesi, özellikle 15 Temmuz sonrasında yoğunlaşan- sermayeyi tedirgin eden ekonomik-siyasal önlemler (Erdoğan her zaman sermayeye hizmet etmiş olsa da), hukuksal zeminin altının boşalması, İslamcı toplum mühendisliği...

sorununda savaş konseptine tekrar dönülmesi, özellikle 15 Temmuz sonrasında yoğunlaşan- sermayeyi tedirgin eden ekonomik-siyasal önlemler (Erdoğan her zaman sermayeye hizmet etmiş olsa da), hukuksal zeminin altının boşalması, İslamcı toplum mühendisliği... 2015’te bin tane Türkiyeli milyoner ülkeyi terk etmişken bu rakamın 2016’da 6 bine çıkması tesadüf değil elbette!

Bonapartizm analizinde 15 Temmuz bir milat olarak alınmaktadır. Ancak tek adam rejiminin hukuksal bir zemin kazanması demek olan başkanlık meselesi, 15 Temmuz sonrası başlamış bir süreç değildir. Örneğin Gezi İsyanı’nın en büyük çıkış nedeni de adım adım örgütlenen muhafazakar tek adam rejimiydi. Yani otoriter tek adam rejimi uzunca bir süredir kırılmaları da kapsayan ama esas olarak adım adım ilerleyen bir süreç şeklinde bir realite

haline dönüşmüştür.

Son olarak Bonapartizm analizinde siyasal İslamın oynadığı rolün hesaba katılmadığını belirterek yazının gelecek bölümüne bir pencere açarak bitirelim. Ekonomi ve siyaset arasındaki ilişkiyi tek yanlı mekanik bir ilişki olarak anlamak gerçekliğin kavranışını sekteye uğratacaktır. Küçük burjuva radikal programlarıyla geniş bir kitle tabanı kazanıp güçlü bir siyasal aktör haline gelebilen siyasal İslamcılar, zaman içerisinde giderek program ve sermaye büyüklüğü açısından büyük burjuvazinin saflarına yaklaşırlar ama bir yandan da kendi İslamcı toplum mühendisliği çabalarından da vazgeçmezler. Dolayısıyla özerk aktörler olarak özgün roller oynayabilirler. Tıpkı AKP örneğinde olduğu gibi.

İÇ SAVAŞ ÇIKAR MI?

V. U. Arslan

Çoklarına göre iç savaşın eşiğindeyiz. Her türden yerli-yabancı gazeteci, yorumcu, analist ve ABD'nin eski Ankara büyük elçisi Edelman gibi yabana atılmayacak isimler, Türkiye'nin iç savaşa sürüklendiğini söyleyip duruyor.

İç savaş mevzuu yaklaşan referandumda dara düşen AKP için de malzeme konusu oldu. "Referandumda evet çıkmazsa iç savaş çıkar" tehdidiyle kararsız sağ seçmeni tek adam rejimi ile iç savaş arasında tercih yapmaya zorlayan bir hinoğlu hinlik söz konusu olan. Her türlü ayak oyununu kullanmayı adet edinmiş AKP siyaset yapıcılar, **"Suriye'ye benzeyeceğimize diktatörlükse diktatörlük! Ne gelirse gelsin"** mantığıyla insanları korkutup oy devşirmeye çalışıyor. AKP Manisa İl Başkan Yardımcısı Ozan Erdem, yalakalık yarışında kendimi göstereyim derken, bu tehdidi usturubuna uygun bir şekilde değil de "höng" diye açık edince baltayı taşa vurmuş oldu. Bu acemi politikacının başına gelenler de gösteriyor ki AKP açısından **"hayır çıkarsa iç savaş başlar"** tehdidi alttan alta verilmelidir, açıktan açığa tehdit etmek ters teper...

AKP'nin halkı kaosla tehdit eden referandum stratejisi bir yana, iç savaş olasılıkları ciddi ciddi konuşuluyor. Bu yazıda bu olasılığı tartışmanın yanı sıra bu dönemde devrimcilerin neler yapması gerektiğini ortaya koymaya çalışalım.

TÜRKİYE'DE İÇ SAVAŞ BENZERİ DURUMLAR

Türkiye modern tarihinde şimdiye kadar iki kez iç savaşa benzer bir

durum yaşadı. İlki 12 Eylül 1980 darbesine giden süreçte, ikincisi ise 1990'larda on binlere insanın canına mal olan PKK ile savaşa.

1970'lerin ikinci yarısındaki iç savaş benzeri durum, sınıf savaşının şiddetlenmesinin Türkiye'de kendine özgü aldığı bir biçimdi. Halka sağ-sol çatışması şeklinde ezberlettirilen faşist saldırılar ve buna karşı gösterilen karşı şiddette binlerce insan hayatını kaybetmişti. Ama bu tabloya bakarak bu sürece iç savaş demek, bir hayli abartılı bir tanımlama olur. Söz konusu olan iç savaş öncesi şartlardır. Şayet devrimci sınıf hareketine liderlik edecek olan devrimci partiler o şartlar altında mevcut olsaydı, işçi sınıfı devrimci sıçramalar yapabilir, düzenin kolluk kuvvetleri bölünür ve böylelikle de devrim ya da iç savaş seçenekleri gündeme gelebilirdi. Ama devrimci sınıf hareketi 1977'den itibaren tıkanmıştı. Neticede faşist terörün yıpratma taktikleri sonuç verdi ve sınıf mücadelesine balyoz gibi incek 12 Eylül askeri darbesinin şartları adım adım olgunlaştı.

1990'larda Kürt illerinde yoğunlaşan iç savaş benzeri durumun kaynağı, bu sefer, işçi sınıfı ile burjuvazinin savaşımı değil, ulusal dinamiklerdi. Ulusal dinamik sönümlenmediği ve PKK varlığını koruduğu için iç savaş benzeri durumun bir diğer örneğini bu sefer 2015 sonu 2016 başındaki bazı Kürt şehirlerinin yıkılmasıyla sonuçlanan şehir savaşlarında gördük.

İÇ SAVAŞLARIN BİR DİĞER KAYNAĞI

İç savaşların daha az rastlanılan bir diğer dinamiği daha vardır: Hakim sınıflar arasındaki egemenlik kavgası. Büyük mülk sahibi sınıflar, aralarındaki hakimiyet kavgasında, ezilen sınıfları da kendi taraflarına çekmek için yarışır. Zira alt sınıfları kendi hegemonyası altında birleştirenler büyük avantaj kazanacaklardır. Mülk sahibi sınıflar ayrıca iç savaşta uluslararası güçlerin desteğini kazanmaya çalışırlar ve çeşitli emperyalist odaklar için bu bulunmaz bir fırsat anlamına gelir. Egemen sınıf arasındaki çelişkilerin iç savaşın temel dinamiği olmasına verilebilecek en meşhur örnek, Amerikan İç Savaşı'dır. Bunun dışında Afrika'da ve Latin Amerika tarihinde bu şekilde tetiklenen iç savaşlara oldukça sık rastlayabiliriz.

Diğer taraftan iç savaş dinamiklerini mutlak bir şekilde birbirinden ayırmak imkansızdır. Tarih boyunca birçok iç savaşta ezilen sınıfların hakim sınıflara karşı mücadelesi, etnik-ulusal dinamikler, yabancı müdahaleler ve egemen sınıf içi çatışma dinamikleri, şu ya da bu oranda iç içe geçmiş, birbirini etkilemiş ve bir alaşım oluşturmuştur.

İç savaşların patlak vermesindeki kırılma anı, iç savaşı gündeme getiren keskin düşmanlıkların sahadaki somut aktörlerle buluşmasıdır. Yani birbirlerine karşı silaha sarılacak düşman taraflar sahada boy göstermeden iç savaş söz konusu olmaz. Düşman taraflardan sadece birisi, iç savaş için hazırlıklı ve donanımlı ise bu, bir savaştan çok bastırma ve ezme hareketına benzeyecektir. Örneğin İran'da Şah'ın devrilmesinden sonra komünist, sol ve liberal kesimlere yönelik çok kanlı geçen tasfiye süreci, iç savaştan çok bastırma ve ezme hareketi olmuştur.

TÜRKİYE'DE İÇ SAVAŞ SENARYOSU

Peki günümüz Türkiye'sinde iç savaş çıkar mı? Tehlikeler nelerdir? Türkiye'de iç savaş, çoklarının sandığı gibi laik-sol-Alevi ya da Kürt kesimlerin şu ya da bu bileşim ve ittifaklarla AKP'ye karşı savaşması şeklinde cereyan edemez. Cereyan edemez, çünkü laik, Alevi ya da sol güçlerin iç savaşa gidebilecek bir örgütlülüğü yoktur. Değil iç savaş, olağan mücadele yöntemleri temelinde hareket eden örgütlü odaklar bile zayıftır. Bu durumda bahsi geçen örgütsüz yığınların savunma ya da saldırı için iç savaşı tetikleme ihtimali bulunmamaktadır. Alt ve orta sınıfları kapsayan bu geniş kitle kendilerine liderlik eden güçlü bir örgütlülük olmadan askeri dengeler anlamında bir hiçtir. Diğer taraftan Kürtlerin zaten halihazırda bir örgütlülükleri ve belirli bir "savaş"ları var ama Türkiye'nin geneli bir yana, Kürt illerinde bile devletin askeri-polisiye varlığı yüzünden yakın ve orta

vadede bu bölgede bile bir iç savaş beklemek için yeterli sebepler bulunmuyor. Geçtiğimiz yıl Sur, Cizre ve Nusaybin gibi şehirlerde yürüyen kent savaşlarında milis güçleri yetersiz hazırlıklar ve lokalde sıkışma gibi belirleyici zayıflıklar yüzünden askeri açıdan ciddi bir başarısızlık yaşamıştır. Bu kesin yenilgiden sonra Kürt coğrafyasında bile askeri zemin hemen hemen kalmamıştır.

Bu şartlar altında Türkiye'de iç savaş olasılığı yok mudur? Hayır, vardır. Ama iç savaşın olası tek kaynağı, burjuva devlet aygıtında bölünmenin gerçekleşmesi ve hakim sınıfların burjuva devletin çatışan tarafları olarak ortaya çıkmasıdır. Bunun nasıl olabileceğini aslında 15 Temmuz'da gördük. Şayet 15 Temmuz'daki darbeciler Ankara ve İstanbul'da 3-5 tankla değil de 100-150 tankla sokaklara inmiş olsalardı ya da 3-5 uçak değil 40-50 uçağı havalandırabilselerdi neler olabileceğini bir düşünmek gerekir. Şüphesiz teslim olmayı kabul etmeyecekler ve şüphesiz isyancılar ciddi bir güç ortaya çıkarmış oldukları için TSK içerisinde daha geniş bir kesimin desteğini kazanacaklardı. Bu saatten sonra iç savaşın saati işlemeye pekala başlayabilirdi.

Türkiye'de iç savaş olasılığı yok mudur? Hayır, vardır. Ama iç savaşın olası tek kaynağı, burjuva devlet aygıtında bölünmenin gerçekleşmesi ve hakim sınıfların burjuva devletin çatışan tarafları olarak ortaya çıkmasıdır.

Bugün için de şayet bir darbe olursa böyle bir senaryonun gerçekleşme ihtimali vardır. Şöyle ki darbeciler güçlü bir şekilde gelir ama ezici bir güçle iktidarı ele geçiremez. RTE, TSK'nın bir bölümünün, polislin ve MİT'in desteğini alarak direnişe geçer ve bu arada

AKP'nin son dönemde oluşturmaya başladığı paramiliter yapılar ve desteklediği Suriyeli cihatçıları duruma müdahil olur, diyanet aracılığıyla camiler devreye sokulur, AKP'li belediyeler ve valilikler imkanları ölçüğünde çatışmaya katılır... İşte o zaman bir iç savaş durumu oluşacaktır. Peki bu olasılık nedir? Evvela bugün kimse kalkıp "bir daha bu ülkede kimse darbe yapmaya kalkışamaz" diyemez. Ortadoğu'nun kurt gazetecisi Robert Fisk'in dediği gibi darbe sezonu açıldı bir kere. Ayrıca RTE ve AKP'nin hukuku ve anayasayı salladığı da yok zaten, ittire kaktıra, dipçik zoruyla ben yaptım oldu mantığıyla hareket ediyorlar. Durum buyken ordu içerisindeki olası darbeciler hukuk içerisinde kalıp kalmamayı hiç dert etmeyeceklerdir. Yani daha düne kadar sıkça dillendirilen "bu çağda darbeler devri kapandı" tekerlemesinin bugün hiçbir hükmü yok. İşte darbeciler 15 Temmuz'dan epey güçlü ama 27 Mayıs'tan zayıf gelirlerse bir müddet devam edecek bir yenişememe durumu pekala mümkün olabilir. Bu anlattıklarımız ne kadar güçlü bir ihtimaldir, burası ayrı bir konu; ama olası iç savaş senaryosu budur.

Darbe ve hakim sınıflar arasındaki iç savaş olasılıkları Türkiye'de emekçi sınıflar için hiç de arzu edilecek çözümler değil. Bu durumlarda ödememiz gereken fatura şimdiki duruma nazaran çok ama çok ağır olabilir. AKP'den kurtulmak adına kestirme çözüm yolları beklemek yapılması gereken en son iştir.

BUNLARA BEL BAĞLAYAMAYIZ

Darbe ve hakim sınıflar arasındaki iç savaş olasılıkları Türkiye'de emekçi sınıflar için hiç de arzu edilecek çözümler değil. Bu durumlarda ödememiz gereken fatura şimdiki duruma nazaran çok ama çok ağır olabilir. AKP'den kurtulmak adına kestirme çözüm yolları beklemek yapılması gereken en son iştir. Emekçi sınıfların yapması gereken mücadeleye ve örgütlülüğe güvenmektir. Hangi ihtimal gerçekleşirse gerçekleşsin bizi üstte tutacak, geleceğe umutla bakmamızı sağlayacak olan devrimci azmimizin ön koşulu örgütlü mücadeledir. AKP'nin kurmaya çalıştığı baskı rejimi 16 Nisan referandumuyla keskin bir viraja girecek. Virajı alamazsa toplumsal muhalefete büyük güven gelecek. Ama sorunlar da hiç de çözülmüş olmayacak. Örgütlü mücadele yegane çıkış yolu olmayı sürdürecektir. Yok eğer referandumdan evet çıkarsa bu da dünyanın sonu anlamına gelmeyecek. Daha dişli bir mücadelenin verilmesi gerekecek. Bu durum fırsatları da içerisinde barındırıyor, mücadele eder ve kendimizi gösterebilirsek geniş halk kitleleri için alternatif haline gelip devrimci bir odak olarak ülkenin geleceğinde söz hakkına sahip olacağız.

İç savaşların patlak vermesindeki kırılma anı, iç savaşı gündeme getiren keskin düşmanlıkların sahadaki somut aktörlerle buluşmasıdır. Yani birbirlerine karşı silaha sarılacak düşman taraflar sahada boy göstermeden iç savaş söz konusu olmaz. Düşman taraflardan sadece birisi, iç savaş için hazırlıklı ve donanımlı ise bu, bir savaştan çok bastırma ve ezme hareketına benzeyecektir. Örneğin İran'da Şah'ın devrilmesinden sonra komünist, sol ve liberal kesimlere yönelik çok kanlı geçen tasfiye süreci, iç savaştan çok bastırma ve ezme hareketi olmuştur.

Tek Adama Karşı KADINLAR

Derya Koca

Dünyanın 21. yüzyılda geldiği nokta adeta 20. yüzyılın kötü taklidi. Kitlel kırımlar, 12 saati aşan çalışma koşulları, kitlel göçler, kadın haklarında muazzam gerileme, otoriter rejimlerin iktidarları... 20. yüzyılda bu gidişata sınıf mücadelesinin yükselişi dur demişti. Ekim Devrimi ile bu yükseliş tarihsel bir zafer elde etmişti. 19. yüzyılın çetin sınıf savaşları ise Ekim Devrimi'ni yapan kuşağı beslemişti. 8 saatlik işgünü için mücadele ederek 1 Mayıs'ı yaratanlar ve yine eşitlik ve emek için mücadele ederek 8 Mart'ı var edenler... Tarih, kuşaklar boyu mücadelede bayrağını devralan ve onu düşürmeyenlerin elleriyle yazıldı.

Ezilenlerin sesi daha gür çıktı, eşitlik talepleri işçi sınıfının dilinde türkü olduğunda başarıya ulaştı. **Kadınların tarihsel zaferleri işçi sınıfının zafer anlarına denk düşer. Bu, bir tesadüf değildir. Ezenlerin aynı zamanda sömürenler olduğu dünyada; sömürmek için ezenlerin dünyasında işçi sınıfı sömürüye dur dediğinde ezilenlerin şölenu başlar.**

Tarih, tekerrür ediyor gibi hissedebilirsiniz. 12 saatlik iş günü için verilen mücadele de kadınların eşitlik mücadelesi de 100 yıl önce başlamıştı. Şimdi 8 saatlik işgününün yerinde yeller esiyor; kadınlar ise dünya çapında uzunca yıllardan beri görülen en sert saldırılara maruz kalıyor.

Kapitalizm, tarihsel çevrimi krizler ve savaşlardan ibaret bir düzen. Barış, refah sadece kısa tarihsel anlarda yaşanan bir istisna. En sert emek düşmanı figürler bugünlerde yeniden tarih sahnesine çıkıyor. ABD'de Trump iktidarı aldı. Fransa'da Le Pen başkanlığı almak üzere ciddi bir aday. 2008 krizini en derin yaşayan ülkelerden Yunanistan'da

neo-Nazi örgüt Altın Şafak çok ciddi bir taban kazandı. İsviçre'de aşırı sağ iktidarda. Macaristan, Polonya ve hatta refah devletinin ve bir zamanlar sosyal demokrasinin beşiği olarak bilinen İsveç'te bile aşırı sağ güçleniyor.

Avrupa aşırı sağ, kapitalizmin yıkımı karşısındaki tepkilerden besleniyor ancak bu tepkileri yabancılara, yoksullara, azınlıklara, kadınlara ve mültecilere yönelterek ilerliyor. Kapitalizmin 2008 krizini atlatamamasının sonucu olarak merkez partiler eridi, sol ve sağ alternatifler öne çıktı. Avrupa'da solun başarısızlığı ise aşırı sağ güçlerin önünü açarak güçlenmelerine neden oldu.

KADINLAR VE KRİZ

Aşırı sağın yükselişi, kadın düşmanı politikaların yeniden canlanmasını beraberinde getirdi. Selefler dünyanın öbür ucundaki ABD'de Orlando'da eşcinselleri katletti. Kadın cinayetleri dünyanın tamamında arttı. Kürtaj yasakları sağ iktidarların temel propagandası haline geldi.

Kadınlara ve eşcinsellere düşmanlık bir norm haline gelirken sağ unsurlar birbirini besleyip cesaretlendirir oldu. Türkiye’de kadınlara hayatı cehenneme çeviren koşullar, aslen AKP eliyle oluşturulsa da dünyanın mevcut halet-i ruhiyesinden de etkileniyor. Bu “bileşik gerileme”, dünyada emekçilerin, emek siyasetinin gerilemesinin sonucu olarak karşımıza çıkıyor. Emekçi kadınlar, örgütlülük halkasından en önce kopanlardır. Çünkü örgütleri dağıtılan ve güvenceli işlerinden kopartılan emekçilerin kamusal hakları da ellerinden alınıyor. Kapı dışına ilk konanlar kadınlar oluyor. Eve; temizlik, yemek ve çocuk bakımına geri gönderiliyorlar. Gerici fikirlerin kucağına itiliyorlar. Kadınların, işçilerin yeniden üretimini bedava gerçekleştirmeleri ideolojik savlarla siyasi alana taşınıyor: Analık kutsaldır, kadının ilk görevi anneliktir, kürtaj cinayettir... Tanıdık geliyor değil mi? Çünkü burjuva gericiğin dili evrenseldir.

Neoliberalizmin hakimiyetindeki bir dünyada on yıllar geçiren işçi sınıfı ve emekçi kadınlar birlikte geriledi. Ancak tüm toplumsal mücadelelerin birikimi ile oluşmuş bir bilinç karşısında egemenlerin işi de kolay olmayacak. Bugün tam da böyle bir dönemin içindeyiz. Kimlik politikası, kapitalist toplumda ezilme ilişkisinin kaynağı olan sömürüyü yani onun sınıfsal temellerini ve nedenlerini yok sayan bir yüzeysellik içinde. Bugün dünyada popülerleşen kimlik siyasetinin “mor

Sınıf mücadelesinin şu an en örgütlü olduğu yerlerin başında, sosyalistlerin emek siyasetinin çok güçlü olduğu Arjantin geliyor. İspanyolca konuşan dünyaya Arjantin'in canlı mücadelesi önderlik yapıyor desek abartmış olmayız. Kadın hareketinin de önemli bir dinamik olduğu Arjantinli emekçi kadınlar bu 8 Mart'ta dünyadaki sınıf kardeşlerine greve çıkma çağrısı yaptı. Ve çok sayıda ülkeden sembolik dahi olsa olumlu cevap aldı. Daha önce de Arjantin'de kamusal alanda bebeğini emziren kadına yönelik polis müdahalesini protesto etmek için binlerce kişi başta Arjantin'de olmak sokağa çıkmıştı. Yıllardır devam eden “Ni Uno Menos” yani “Bir Kişi Daha Eksilmeyeceğiz” kampanyasının sloganı ise şimdiden tüm dünyaya mal oldu.

kapitalizm” hayalleri, burjuva siyasetçilerin vitrine koyduğu bir iki kadın figür eliyle kadın sorununu kendisine demokrasi sosu yapmakla meşgul. Hillary Clinton ve onun kızkardeşlik demogojisi bundan başka neydi ki? Trump’a oy veren kadın ve göçmenlerin varlığını nasıl açıklayacağız? Üstelik bu kesim bir önceki seçimde Obama’ya oy vermişken.. Beyaz Saray’ın sayfasına LGBT haklarını koymuş, iktidar süresi boyunca “kadın hakları” söylemini popülerleştirmiş başkandan sonra kadın ve göçmen düşmanı kaba bir despot nasıl olur da bu kesimden destek alır?

Trump Beyaz Saray'a çıktıktan sonra ABD genelinde tam 600 ayrı noktada kitlesel kadın

eylemleri gerçekleşti. Bu eylemler, 75 ülkeye yayıldı. ABD toplumunun canlı dinamikleri ciddi bir enerji açığa çıkardı. Bu enerjiye rağmen toplanıp dağılan ve protesto hareketinden öteye gidemeyen, kadının sırtındaki yükleri sosyal hak olarak kazanmayı başarabilecek bir sınıf gücü olmaksızın bu enerji topyekün bir kurtuluşu sağlayabilir mi? Hillary Clinton, kendi sınıfının en kirli temsilcilerinden biri olduğu için kadınlara **kız kardeşlik demogojisi** yapması yetmedi. Bernie Sanders bir erkek olarak, reformist programı ile daha fazla umut vadediyordu. Hillary'nin düzenle kirli ilişkileri ve çıkar siyasetinin verdiği tiksinti geleneksel Demokrat oyları bile kaybetmesine neden

Ekonomik krizin ağır faturası Türkiyeli emekçileri vurmaya hazırlanırken emekçilerin vereceği cevap (ilk adım olarak Nisan'da HAYIR'ın kazanması) bu topraklarda gelecekte neye karşı mücadele edeceğimizi belirleyecek. Sonuç ne çıkarsa çıksın mücadeleyi eşitsizliğin ve sömürünün kalelerini yıkana kadar devam ettirmekle yükümlüyüz. Ancak 16 Nisan'da görülecek bir hesabımız var. Somalı madenciler, Karadenizli Havva Ana, Torunlar İnşaat'ta katledilen işçiler ve tüm emekçi kadınların ortak bir hesabı bu. Ancak, kadınlar bir adım öne; ekmek ve gül için.

oldu. Ve ortalık Trump'a kaldı. Kızkardeşlik demogijisi tutmadı.

NASIL BİR MÜCADELE?

Kapitalist toplum üretim faaliyeti ile toplumsal yeniden üretimi birbirinden ayırdı. Böylesine keskin bir ayırım insanlık tarihinde ilk kez kapitalizmde var olmuştur. Yeme-içme, gündelik ihtiyaçların temini, çocukların bakımı gibi toplumun yeniden üretilmesi anlamına gelen şeyler kamusal alanın yani burjuva devletin sorumluluğu olmaktan çıkartıldı. Bunlar politik olarak egemen sınıfın çok yakından ilgilendiği ancak tamamen kadının sırtına yükledikleri şeyler oldu. İşçilerin maliyetleri düştü. Kadına yönelik şiddet "aile meselesi" denilerek özel alanın sorunuymuş gibi muamele gördü çünkü uysal kadınlar hem evde hem işte köleliğe daha çok razı olurlardı. Yani, kadının kurtuluşundan bahsedeceksek kadının sırtına yüklenen bunca

yükün toplumsal yükler olduğunu ve kamusal haklar yoluyla bu makus "talih"in geriye çevirebileceğinin kavraması şart. Erkekler için de bu hayatta ucuza ve güvencesiz çalışmak cehennemi dayatılıyordu. Bu haklar çok sert mücadelelerin konusu olabilir. Üstelik elinizde yaptırım gücünüz yoksa kazanılması da hiç kolay olmayacaktır. Bu güç, üretimden gelen güçtür. Sınıfın gücüdür. Kapitalizmin üzerinde yükseldiği bu çark kırılmadan kadınlar için bir kurtuluş mümkün olamaz. Zaten bu, sadece kadınların değil; erkeklerin de yani bütün bir işçi sınıfının mücadelesi ve kazanımları anlamına gelecektir. Ve kaçınılmaz olarak işçi kadın bu yolda burjuva kadının karşısında, işçi erkeğin yanında ve onun bir adım önünde olacaktır. **Cinsiyetçiliği** aşmanın ilk koşulu kadınların bu yaşamsal talepler etrafından varlık göstermesi ve toplumu dönüştürmesidir.

Peki, bugün kadın hakları için, eşitlik mücadelesi için nasıl bir mücadele hattı izlemeliyiz? Bunun için güzel bir örnek Fransa'nın emekçi kadınlarından: Fransız kadın işçiler 16:34'te iş bırakarak sokağa döküldü ve eşit işe eşit ücret talebini yaratıcı bir sınıf eylemi ile ortaya koymuş oldu. 16.34'ten sonra çalıştıkları zaman için Fransız kadınlara ödeme yapılmıyor. Yani, **gizli olan eşitsiz ücreti somut bir eyleme döktü.** Fransız emekçi kadınların erkekler ile aynı maaşı alması için bir yılda 38.2 gün daha çalışması anlamına geliyor. Yani erkek emekçinin maaşını alabilmesi için kadın 1.5 ay çalışmak zorunda.

Benzer bir örnek de gelişmiş kapitalist ülkelerden ve cinsiyet eşitliği listesinde üst sıralarda yer alan **İzlanda'dan.** İzlandalı kadın emekçiler Fransız kadınlardan bile 2 saat fazla çalışıyor. İzlandalı kadınlar 14.38'te iş bırakma eylemi gerçekleştirerek kitlesel bir protesto gerçekleştirdi. 2016 yılı bu büyük eylemlere tanık oldu. Bu iki örneğin çarpıcı

noktası şudur; kapitalist gelişme düzeyi kadınlara otomatik olarak ne özgürlük ne de eşitlik verecektir. İzlanda, Fransa'ya göre refah düzeyinin daha yüksek olduğu bir ülke. Üstelik Türkiye'nin 130. sırada olduğu Dünya Ekonomik Forumu'nun toplumsal cinsiyet eşitliği sıralamasında en iyi ülke! Yani burjuva devletlerin en iyisi bile bu halde. İzlanda'da bu istatistiklere karşın Fransa'daki örgütlü sınıf mücadelesinin canlı dinamikleri kadın emekçilerin İzlanda'dakinden 2 saat daha az sömürülmesine temel oluyor. **Kapitalizmin temellerine dokunmayan biçimde kimi talepler burjuva gelişmişlik çerçevesinde mümkün olabiliyor. Ancak sömürü oranları başka şeyler söylüyor.** Kadınların talepleri en gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi kurtuluş vaat etmekten çok uzak. Kadınların en temel hakları kapitalizmin çıkarlarıyla çelişiyor.

Sınıf mücadelesinin şu an en örgütlü olduğu yerlerin başında, sosyalistlerin emek siyasetinin çok güçlü olduğu **Arjantin** geliyor. İspanyolca konuşan dünyaya Arjantin'in canlı mücadelesi önderlik yapıyor desek abartmış olmayız. Kadın hareketinin de önemli bir dinamik olduğu Arjantinli emekçi kadınlar bu 8 Mart'ta dünyadaki sınıf kardeşlerine greve çıkma çağrısı yaptı. Ve çok sayıda ülkeden sembolik dahi olsa olumlu cevap aldı. Daha önce de Arjantin'de kamusal alanda bebeğini emziren kadına yönelik polis müdahalesini protesto etmek için binlerce kişi başta Arjantin'de olmak sokağa çıkmıştı. Yıllardır devam eden "Ni Uno Menos" yani "Bir Kişi Daha Eksilmeyeceğiz" kampanyasının sloganı ise şimdiden tüm dünyaya mal oldu.

EKMEK VE GÜL

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün Türkiye'de anlamı bu sene tek adam rejimine karşı bir direnişi ifade ediyor. Hem emeğe hem kadına gelmiş geçmiş en sert saldırıları gerçekleştiren bir iktidarın anayasa değişikliğine kadınların HAYIR demesi çok önemli. Kadınların mücadele ettiklerinde yarattıkları güç, OHAL döneminde bile tecavüz yasasını geri çektirecek enerjiyi yarattı. Sınıf örgütlülüğünün ve solun zayıf olduğu Türkiye'de kadınların sokaklarda varlığını devam ettirmesi büyük önem taşıyor. Diktaya karşı kadınların kendilerini, kendi haklarını savunması tüm toplumu savunmaya eşdeğer.

Ekonomik krizin ağır faturası Türkiyeli emekçileri vurmaya hazırlanırken emekçilerin vereceği cevap (ilk adım olarak Nisan'da HAYIR'ın kazanması) bu topraklarda gelecekte neye karşı mücadele edeceğimizi belirleyecek. Sonuç ne çıkarsa çıksın mücadeleyi eşitsizliğin ve sömürünün kalelerini yıkana kadar devam ettirmekle yükümlüyüz. Ancak 16 Nisan'da görülecek bir hesabımız var. Somalı madenciler, Karadenizli Havva Ana, Torunlar İnşaat'ta katledilen işçiler ve tüm emekçi kadınların ortak bir hesabı bu. Ancak, kadınlar bir adım öne; ekmek ve gül için.

20. Yılında 28 ŞUBAT ve Rejim Değişikliği Tartışmaları

28 Şubat müdahalesinin üzerinden 20 yıl geçmesine rağmen, Türkiye’de rejim değişimi tartışmaları dinecek gibi görünmemekle birlikte, yaklaşık bir ay sonra gerçekleşecek anayasa referandumunun sonucuna bağlı olarak rejim değişimi tartışmasını daha çok yapacağız gibi gözükmektedir.

28 Şubat’a gelinen süreçte toplum laik-dindar ekseninde parçalara ayrılmıştı. 28 Şubat toplumda hâlihazırda var olan eksen kaymalarını daha da keskinleştirmişti. Nitekim bunun ilk sonucu olarak iktidardan el çektilen Fazilet Partisi’nin içerisinde doğan AKP 2002’de geleneksel sağ-muhafazakâr kitlelerin oyuyla iktidara yürümeyi başarmıştı. ANAP, DYP gibi miadlarını doldurmuş merkez sağ partilerin oyları büyük oranda AKP’ye ve 2002 seçimlerinin sürprizi Cem Uzan’ın Genç Partisi’ne akmıştı. Bir önceki koalisyon hükümetinin omurgasını oluşturan DSP 2001 krizinin faturasını baraj altında kalarak öderken, sosyal demokrat kitleler için CHP tek alternatif olarak kalmayı başarmıştı. Esasında 2002 sonrası siyasi tablo şöyle şekillenmişti: Bir yandan sosyal demokrat, düzenden kopamayan sol kitlelerin kalesi CHP; aşırı milliyetçi seçmenin tercihi olan MHP; 2007 sonrasında Kürt halkının, sosyalistlerin ve muhalif unsurların oylarıyla meclise girmeyi başaran Kürt siyasal partileri (DTP, BDP, HDP) ve muhafazakâr-İslamcı-liberal orta sınıf seçmenin tercihi AKP. Bugüne geldiğimizde artık

bu siyasal denkleminde aşınmaya başladığını, Tayyip Erdoğan’ın tek adamlık hırslarının mevcut siyasi tablonun sürmesine imkân tanımadığını gözlemlemek mümkün.

Erdoğan tek adam olma yolunda en başta kendi kulvarındaki rakiplerini ortadan kaldırmak zorundaydı. Bugüne kadar hem AKP içinde kendisini gölgeleyebilecekleri (Abdullah Gül, Bülent Arınç, Abdüllatif Şener gibi) hem de AKP dışında kendisine rakip olabilecek unsurları (Genç Parti ve Uzan’ın ardından, Süleyman Soylu, Numan Kurtulmuş vs.) havuç-sopa taktiği ile devre dışı bırakmayı başardı. Şimdi ise Türk sağının neredeyse yarım asırdır değişmez unsurlarından birisi olan MHP, Devlet Bahçeli’nin çabalarıyla tasfiyenin eşiğine doğru sürüklenmeye devam ediyor ki Meral Akşener gibi parti içi muhaliflerin çabalarıyla bu sürecin akamete uğrama riski bulunuyor. Peki, referandumda evet çıkması durumunda bu süreç duracak mı? Buna net bir yanıt vermek zor. HDP’yi tutuklamalar yoluyla pasifize eden Erdoğan’ın aynı yolu CHP için de izlemeyeceğinin hiçbir garantisi bulunmuyor. Kısacası

28 Şubat mağdurlarının da aralarında olduğu İslami camianın muhalif isimleri (Adem Geveri, Ahmet Faruk Ünsal, Cihangir İslam, Fatma Bostan Ünsal, Hüda Kaya, Mehmet Bekaroğlu, Ömer Faruk Gergerlioğlu, R. İhsan Eliaçık, Zeki Kılıçarslan gibi), müdahalenin 20. yılında yayınladıkları bildiride OHAL sürecinin 28 Şubat'ı arattığını söylediler; referandumla her kesim üzerinde bu baskı döneminin “yasalaşacağından” endişe ettiklerini ifade ettiler.

Erdoğan'ın önünde referandumda evet çıkması durumunda tek adam rejimi yaratabilmenin önünde bir engel kalmayacaktır.

28 ŞUBAT'IN ÖYKÜSÜ NASILDI?

Erdoğan'ın 2002'de iktidara geliş sürecinin önu 28 Şubat müdahalesi ile açılmıştı. Bu sürece gelirken 90'ların başından itibaren Kemalist-laik aydınların (Uğur Mumcu, Turan Dursun, Bahriye Üçok, Muammer Aksoy) faili meçhullerle öldürülmesi, Alevilere yönelik katliamlar (Sivas, Gazi Mahallesi), televizyon bültenlerinde sıklıkla ekrana gelen tarikatların, dini cemaatlerin faaliyetlerinin artışı ve Refah Partisi gibi İslamcı bir partinin iktidara yükselişi Türkiye'nin de İran gibi olabileceği korkusunu topluma yaymıştı. Aslında 28 Şubat'a gelirken Susurluk kazası ile birlikte ortalığa saçılan devlet-mafya-siyaset işbirliğine yönelik büyük bir öfke hâkimdi ve bu şeriat korkusundan daha önde geliyordu. 28 Şubat öncesinde bu kirli ilişki ağına karşı yükselen toplumsal tepkinin ifadesi olarak “sürekli aydınlık için bir dakika karanlık” eylemleri başlamıştı. Eylemler sadece akşamları ışıkları açıp kapamayla sınırlı kalmadı, kendiliğinden bir şekilde kitlesel sokak eylemlerine dönüştü. 15 Şubat 1997 tarihinde Türkiye genelinde eylemlere 30 milyon kişi destek verdi.

Tabi ki iktidarda Refah Partisi gibi mevcut sistemle kan uyuşmazlığı yaşayan bir partinin var oluşu egemenlere eylemlerin gidişatına kolayca müdahale edebilme şansı verdi. Üstelik Şevket Kazan gibi iktidar sözcülerinin

eylemciler için “Mum söndü oynuyorlar” gibi söylemlerde bulunması ekmeklerine yağ sürecekti. İlginç olan bu eylemleri başlatan “Sürekli Aydınlık İçin Yurttaş Girişimi” adlı sivil toplum örgütünün ilk yayınladığı bildiri de ne şeriatla ne de laiklik istemine dair tek bir atıf var! Bu eylem dalgası örgütlü bir mücadeleyle devam edebilmiş olsaydı Refah-Yol hükümetinin düşmesi için askerin müdahalesine gerek bile kalmayabilirdi, belki de tarih o günden bu yana daha farklı bir şekilde yazılabilirdi.

Peki, gerçekten 28 Şubat'ta İslamcılar mağdur oldular mı? Burada AKP iktidara geldiği günden bu yana tarihin tek yanlı bir okumasına maruz kalıyoruz. 28 Şubat'tan sonra gerçekleşenlerin kısa bir özetine bakmak yeterli: Faili meçhul cinayetlerle ilgili tek bir adım atılmadı (hatta 1999'da Ahmet Taner Kışlalı bombalı saldırıda katledildi), 19 Aralık 2000'de cezaevlerine “Hayata Dönüş Operasyonu” gerçekleştirildi ve 122 devrimci bu operasyonlarda katledildi. 2001 yılında ekonomik kriz patlak verdi. 1,5 milyona yakın kişi işsiz kaldı, alım gücü üçte bir azaldı. Kısacası 28 Şubat müdahalesi siyasi ve iktisadi çelişkileri çözmek bir yana daha da kötürümleşmişti. 2002 yılına gelirken mevcut iktidarın ayakta kalamayacağı belli olmuş ve Refah Partisi'nden kendi deyimleriyle gömlek değiştirerek kopan AKP, iktidarı adeta kucağında buluvermişti. 28 Şubat süreci bu yeni iktidarın doğumunda adeta ebelik yaptı. Buradan elbette İslamcıların bu süreçten olumsuz etkilenmediği sonucu çıkmaz ama

bugün yaratılan baskı ve mağduriyetlerle karşılaştırmak mümkün bile değildir. Ki 28 Şubat mağdurlarının da aralarında olduğu İslami camianın muhalif isimleri (Adem Geveri, Ahmet Faruk Ünsal, Cihangir İslam, Fatma Bostan Ünsal, Hüda Kaya, Mehmet Bekaroğlu, Ömer Faruk Gergerlioğlu, R. İhsan Eliaçık, Zeki Kılıçarslan gibi), müdahalenin 20. yılında yayınladıkları bildiride OHAL sürecinin 28 Şubat'ı arattığını söylediler; referandumla her kesim üzerinde bu baskı döneminin “yasalaşacağından” endişe ettiklerini ifade ettiler. Dün bu yaşanan baskıları siyasal olarak kullanan Erdoğan iktidarı, bugün bin kat daha fazlasını uygulamaktadır.

15 yıldır iktidar olan bir parti, böylesine uzun bir sürede çözemediği sorunları başkanlığı getirecek anayasanın referandumda kabul edilmesinin ardından çözeceğini savunuyor. AKP iktidarında Türkiye özellikle eşitsizlik, gelir adaletsizliği, kadınlara, ezilen halklara yönelik ayrımcılık gibi konularda dünyaya rahmet okutacak bir düzeye gerilemiş durumda. Kişi başına düşen milli gelirde 59., gelir adaletsizliğinde 57., ortalama yaşam süresinde 96., iş kazalarına bağlı ölümlerde Avrupa 1.si ve dünya 2.si olan bir ülke de tek adam rejiminin inşası olsa olsa tüm kategorilerde daha da gerilere düşmemize yardım eder.

Dahası da var: Cinsiyet eşitliği sıralamasında Türkiye 136 ülke içerisinde 120. sırada. Demokrasi indeksinde ise 167 ülke içerisinde 88. Türkiye 2012 yılında yapılan dünya özgürlük araştırmasında “kısmen özgür” ülke kategorisindeydi, şimdi kısmen bile özgürlükten bahsetmek abes olacaktır.

Referandumdan evet çıkması durumunda 28 Şubat süreci ile kıyaslandığında toplumsal muhalefet açısından daha zor, ama daha büyük olanakların açılacağı bir sürecin başlayacağı açık görünüyor. Zor olacaktır, çünkü mücadele edenlerin bugün bile büyük bedellerle baş etmesi gerekmektedir. Fakat hem siyasal hem de ekonomik olarak AKP iktidarını da daha zor günler bekliyor. Napolyon'un dediği gibi süngü zoruyla iktidar olmak mümkündür, ama o süngünün üzerinde sonsuza kadar oturmak imkânsızdır.

Özellikle 15 Temmuz'un ardından on binlerce kişiyi işlerinden atan, kendi kitlesini bile başkanlığın gerekliliğine ikna etmekte zorlanan, emekçi halkı ağır vergilerle ve düşük ücretlerle yoksulluk içinde yaşamaya zorlayan, düşüncelerini ifade ettiği için gazetecileri hapisanelere dolduran ve her türlü muhalefeti polis zoruyla susturmaya çalışan iktidar için hayır çıkması sonun başlangıcı olacaktır. Fakat bunun için de toplumsal muhalefetin canla başla mücadele etmesi zorunluluktur. Yoksa Türkiye'de burjuva düzeni yeni 28 Şubatlarla yeni belaları emekçilerin başına sarmaktan çekinmeyecektir.

BİZİM BÜYÜK GELECEKSİZLİĞİMİZ

Caner Fayza

İŞSİZ SAYISI REKOR KIRDI

Türkiye’de resmi işsiz sayısı 2016 Kasım ayında Cumhuriyet dönemi rekorunu kırarak 3 milyon 715 bine ulaştı. Hızla gerçekleşen artışın sonucunda TÜİK’in (Türkiye İstatistik Kurumu) açıkladığı rakamlara göre işsizlik oranı ise %12.1. Fakat yine TÜİK verilerinin göz önüne aldığımızda **Kasım 2016 itibarıyla işsiz sayısı 3 milyon 715 bin kişi olmasının yanı sıra 2 milyon 286 bin kişi iş aramadığı için işsizlik istatistiklerine dahil edilmiyor. Bu durumda işsiz sayısı 6 milyona, gerçek işsizlik oranı ise %18.1’e yükseliyor!** Hükümetin -bir zamanlar- dilinden düşürmediği 2001 krizi yaşanırken işsizlik oranı 2001’de %8.4, 2002’de ise %10.4 idi (Kaynak: Dünya Bankası).

GENÇ İŞSİZLİK KOŞAR ADIM YÜKSELİYOR

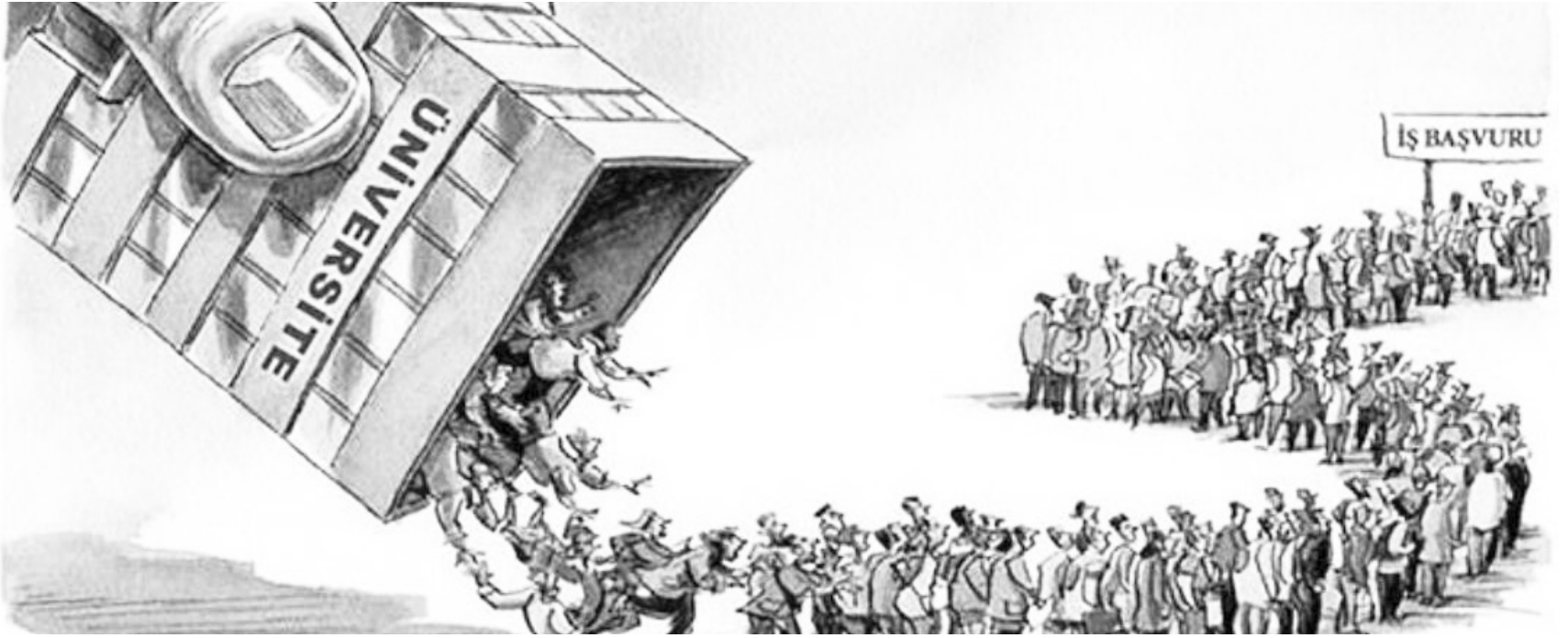
Bu istatistikleri takip eden bir korkunç rakam daha var ki o da genç işsizlik oranı. Genç işsizlik oldukça yüksek bir hızla artarak Kasım 2015’teki %19.1 oranından Kasım 2016’da %22,6 ‘ya fırladı. **Yani neredeyse her dört gençten birisi işsiz!** Hiçbir plana dayanmadan sadece bölge esnafının cebini doldurmak için taşraya açılan üniversitelerde istihdam edilebileceği bir alan olmadan eğitim alıp mezun olan gençler, 22-23 yaşına geldiğinde işsizliğin pençesine atılıyor. Birçoğu mezun olduktan sonra vasıfsız işgücü olarak değerlendirilebilecek alanlarda, oldukça düşük ücretlerde çalışmaya zorlanıyor. **15 yılın eseri olarak yetişen yeni kuşak, OECD araştırmalarının ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2016 faaliyet raporunda da ortaya serdiği üzere her sene daha da kötüye giden bir eğitim sisteminin eseri olarak mezun olup işsizler ordusuna katılıyor!**

İŞ CİNAYETLERİNDE CAN VEREN ÖĞRENCİLER

Madalyonun yine aynı yüzünde üniversite eğitime ulaşabilmek için bile eski adıyla dersanelere şimdi ise temel liselere dünyanın parasını döken aileler, üniversitede ise harçlığını çıkarabilmek için inşaatlarda ve fabrikalarda çalışırken genç yaşında can veren öğrenciler var. Örneğin; sömestr tatilinde para kazanmak için İstanbul’a gelerek Esenyurt’ta bir inşaatla çalışmaya başlayan tıp fakültesi 4. sınıf öğrencisi Remzi Ersu, 2 Şubat günü üzerine vinç tarafından taşınan beton bloğun düşmesi üzerine hayatını kaybetti. Remzi ne ilk oldu ne de son olacak gibi duruyor zira kendileri saraylarda yaşayanların, yaşamdan kopartılmış, geleceğin doktoru olmaya aday bir genci umursaması zaten beklenemez. Hali hazırda, kapitalist düzenin üniversitelerin özelleştirilmesi, sermayeye peşkeş çekilmesi sürecini hızlandırdığı günlerden geçiyoruz. Halkın bağrından gelen emekçi çocukları için eğitimin sürdürülmesi ancak böylesi zorluklarla mücadele edilerek olanaklı olabiliyor.

PEKİ YA HİÇ OKUYAMAYANLAR?

Bir başka değinilmesi gereken konu da eğitim sürecinin dışında bırakılmış olan çocuk işçiler. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü, DİSK-AR’ın 2015’te yaptığı araştırmaya göre 1999-2006 yılları arasında istihdam edilen çocuk sayısındaki azalma eğiliminin 2006-2012 döneminde durduğu ve ardından yeniden yükselişe geçtiğini gösteriyor. DİSK-AR Koordinatörü Aziz Çelik, yaptığı açıklamada, 12 yıllık zorunlu eğitimin ve 90’lı yıllar sonunda atılan adımlarla özellikle çocuk işçiliğinin kötü biçimlerinin sona erdirilmesi konusundaki kampanyaların çocuk işçiliğinde düşüşü beraberinde getirdiğini,

Hiçbir plana dayanmadan sadece bölge esnafının cebini doldurmak için taşraya açılan üniversitelerde istihdam edilebileceği bir alan olmadan eğitim alıp mezun olan gençler, 22-23 yaşına geldiğinde işsizliğin pençesine atılıyor. **Birçoğu mezun olduktan sonra vasıfsız işgücü olarak değerlendirilebilecek alanlarda, oldukça düşük ücretlerde çalışmaya zorlanıyor.** 15 yılın eseri olarak yetişen yeni kuşak, OECD araştırmalarının ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2016 faaliyet raporunda da ortaya serdiği üzere her sene daha da kötüye giden bir eğitim sisteminin eseri olarak mezun olup işsizler ordusuna katılıyor!

ancak eğitimde 4+4+4 sistemine geçilmesiyle yeniden yükseliş yaşandığını belirtiyor. Çelik, bunun sonucunda ilk dört yıllık eğitim sonrasında çocukların tekrar çırak, stajyer ya da aile içi ücretsiz işçi olarak çalışmasının önünün açıldığını kaydetti. Çocuk işçiliği konusunda çalışmalar yapan kuruluşlar için en önemli eksikliklerden biri de bu konuda güncel resmi verilerin bulunmaması. 2011 yılından itibaren Türkiye'ye sığınan Suriyeli ailelerin çocukları ile ilgili veriye ulaşmak daha da zor. Türkiye'de yaşayan yaklaşık 3 milyon Suriyeli'nin yaklaşık yarısının çocuk olduğu tahmin ediliyor. Çocuk işçilik piyasa için, özellikle de artık Çin ile yarışır derecede insan emeğinin ucuzlaştığı Türkiye'de; maliyeti daha da düşük olan iş gücü anlamına geliyor.

"EĞİTİM" ALMAYI BAŞARDINIZ DİYELİM

Velev ki AKP Türkiye'si'nin günden güne vasıfsızlaşan eğitiminden "yararlandınız" ve

mezun oldunuz. Önünüze iki seçenek çıkıyor; özel sektör veya Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)! KPSS için her şeye sil baştan başlıyorsunuz, yeniden dershanelere para veriyor, test kitapları alıyor ve gece gündüz çözmeye başlıyorsunuz. İyi çalıştınız ise ve şansınıza "birileri" soruları çalmadıysa memur olabiliyordunuz yakın zamana kadar. Fakat kamuda Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan büyük tasfiyelerden sonra, sanki FETÖ'cüler kendileri özellikle seçip oraya doldurmamış gibi, artık alımlarda daha "seçici" olacağı sinyali verildi ve kamuya personel alımında mülakat dönemi başlatıldı. Referansınız mı yok, yandaş değil misin, hatta muhalif düşüncelere zihninizde yer mi ayırıyorsunuz? Öyleyse üzgünüz, şansınızı özel sektörde deneyin. Zaten üzülmeyin artık memurlukta iş güvencesi bir KHK'ya atılma seviyesine indirildi, meşhur 657 sayılı

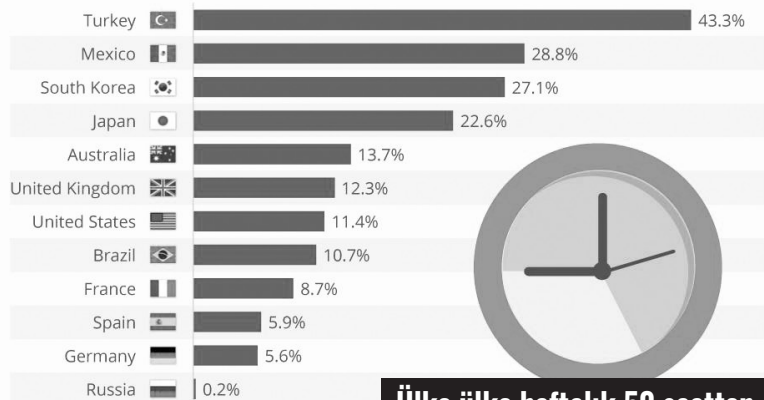
devlet memurları kanununu değiştirip kamudaki iş güvencesini tamamıyla ortadan kaldırılmaya çalışılıyor. Zira Başbakan Binali Yıldırım 2017'nin büyük bir "tasarruf yılı" olacağını belirtirken Osmangazi Köprüsü'nü işleten şirkete, devlet, günlük 40 bin geçiş garantisi verip köprüyü kullananların sayısı 5-6 binlerde kalınca günde 4,5 milyon liranın halkın cebinden yandaş sermayeye aktırılmasından bahsetmiyor herhalde.

İSTİHDAM SEFERBERLİĞİ

Hükümetin her sorunun üzerini "dış güçler" heyulasıyla örtme çabasının yeni örneği de giderek şiddetlenen işsizlik sorununun üstesinden gelmek için ortaya attığı "İstihdam Seferberliği". İşverenlerden ülkerine karşı oynanan "büyük oyunu" bozmaları için işçi alımı yapmaları isteniyor. Türkiye İş Kurumu'nun (İŞKUR) iddiası o ki 2 Milyon kişi istihdam edilecekmiş. 2 Milyon kişi 365 gün içindeki bir hedef olsa dahi, günde 5,500 kişi işe alınmalı demektir. İşgücünün hiç artmadığını varsaysak bile bu hayale göre işsiz sayısı 1 milyon 715 bine, işsizlik de %5,57'ye gerileyecek. 15 yıldır birkaç dönem haricinde işsizliği %10'un bile altına çekememiş olan iktidar, birçok küçük üreticinin 2016 yılsonunda kapattığı makineleri açamadığı bir dönemde "vatan, millet, sakarya" diyerek çağrı yapıldı ya da Erdoğan çıkıp konuştu diye işsizliğin düşeceğini gerçekten düşünüyor mu? Yoksa yeni işe alımlarda 1404 lira olan asgari ücretin 733 lirasını ödeyerek referandum öncesi en azından işsizliğin artış hızını kesip başarı diye mi yutturma peşindeler? Tabi göstergeler bu hayallerin çok rahatlıkla boşa çıkacağı yönünde ilerliyor.

Where Do Employees Work Longer Than 9 To 5?

% of employees working more than 50 hours per week on average in selected countries*

Ülke ülke haftalık 50 saatten fazla çalışanların oranları

* Latest available year
Source: OECD

Zorunlu BES'ten çıkış için **YOL HARİTASI**

45 yaşın altındaki 14 milyon çalışan 1 Ocak 2017 itibariyle zorunlu bireysel emeklilik sistemine dahil edildi.

1 Nisan 2017 itibariyle kamu çalışanları ve özel sektörde 250-1000 çalışanı bulunan işyerlerinde çalışanlar sistemin parçası olacak.

100 ile 249 çalışanı olan özel sektör ise 1 Temmuz 2017'de girecek.

Maaşınızın yüzde 3'ü kadar kesinti bireysel emeklilik sistemine dahil edilecek. En düşük kesinti 53 lira, en yüksek 340 lira olacak.

Sisteme giren çalışanlar için iki ay içinde cayma hakkı getirilecek.

Cayma talebi, çalışan tarafından posta yoluyla veya güvenli elektronik iletişim araçlarıyla ilgili emeklilik sözleşmesi hükümlerine göre işverene veya şirkete bildirilecek. Cayma bildiriminin ulaşmasını takiben 10 iş günü içinde ödenen katkı payları, çalışana iade edilecek.

BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ, EMEKLİLİK SİSTEMİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİDİR!
BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ, EMEKLİ OLMA HAKKININ ELİNDEN ALINMASI DEMEKTİR!
ZORUNLU BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNDE KALMA; BU SOYGUNA İZİN VERME!

Fırat Kalkanı, “Fırsat Kalkanı’na” Dönüşür mü?

Çağın Erdoğ

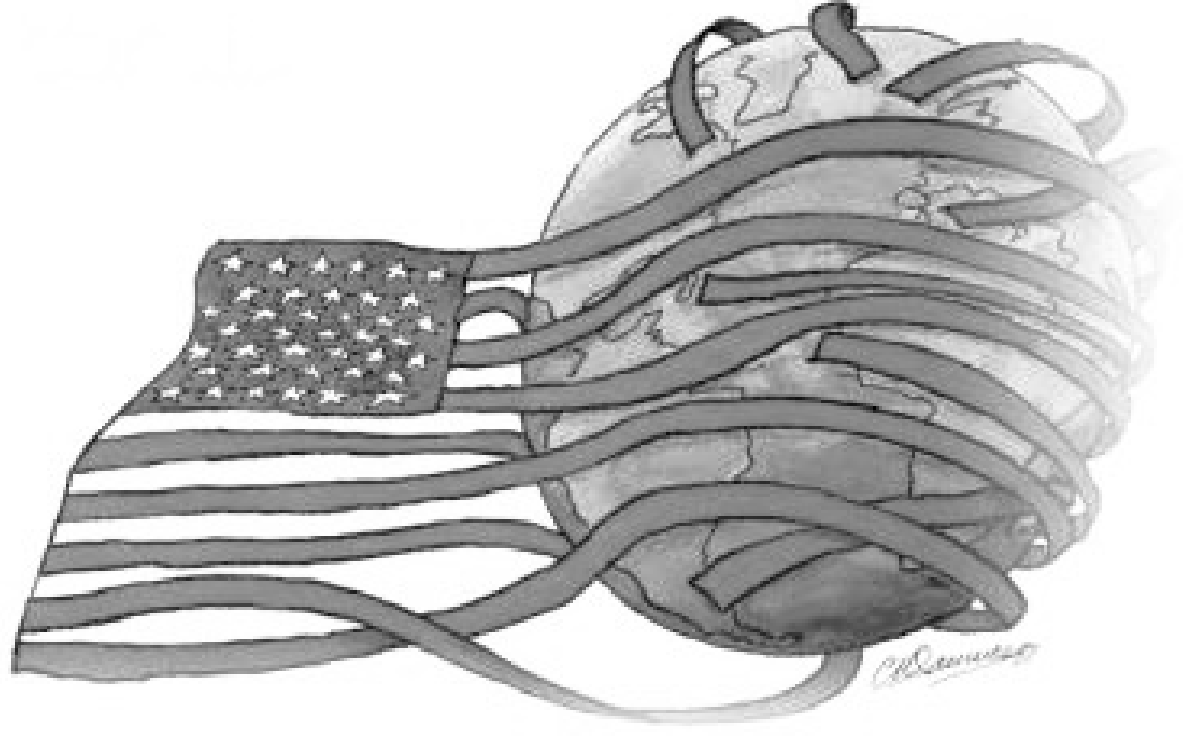
Fırat Kalkanı operasyonu doğal sınırlarına ulaştı. TSK ve AKP destekli cihatçılar El Bab’a girdi. Girmesine girdi ama 80’e yakın asker operasyonda yaşamını yitirdi. El Bab’dan Türkiye sınırı 70 kilometre. Yani ortalama bir hızla giden araç, Türkiye sınırından El Bab’a 2 saatte ulaşır. Fakat TSK, El Bab’ı operasyonun başlamasından 180 gün sonra alabildi.

TSK’nın gerçekleştirdiği, yandaş basının ballandıra ballandıra anlattığı hava saldırıları da oldukça başarısızdı. Fırat Kalkanı operasyonu boyunca IŞİD hedefleri zannedilip birçok sivil unsur vuruldu. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi’nin raporuna göre Fırat Kalkanı operasyonu süresince 444 sivil hayatını kaybetti. Bunlardan 96’sı çocuk!

Erdoğan’ın Bab konusundaki hırslarının birçok nedeni var. Bunlardan en önemlisi referandumdan önce sonuca gidebilmektir. Erdoğan, dış politikadaki “zaferleri” daima içeride kullandı. Başkanlığa giden yolda dış politika “zaferlerinin” çok önemli olduğunu biliyor. Yeni Osmanlı’nın padişahı olmak istiyorsanız, önce seferlerde başarılı olacaksınız! Bu yüzden El Bab’da son süreçte taş üzerinde taş bırakılmadı. Bab’ın alınabilmesi için omurgasız bir dış siyaset anlayışı izlendi. “Dikâtor

Esed, kâtil Esed” dedikleri Beşar Esad’ı Astana’da ihyâ ettiler. Putin ile aralarından su sızdırmadılar. Ve sonuçta Bab’ı aldılar. Peki bu seferde başarılı olundu mu?

Erdoğan, Fırat Kalkanı’nın Bab ile sınırlı olmadığını her fırsatta söylüyor. Hedefleri Membic’miş! Membic’i alacaklarmış! Rusya onay vermeden Türkiye’nin bir adım atamayacağını herkes biliyor. Rusya’nın Tartus ve Lazkiye’ye konuşlandığı S-300’ler ve S-400’ler ile korunan Suriye hava sahasına girebilmek için Putin’in çizdiği sınırları takip etmeniz gerekir. Aslında bunu Erdoğan da biliyor. TSK’nın Membic’e yönelmesine ne ABD izin verir ne de Rusya. Hal böyle olunca ilk cümlede de söylediğimiz gibi Fırat Kalkanı operasyonu Bab’ın düşmesiyle doğal sınırlarına ulaşmış oldu. Buradan bir adım

ABD'nin dış siyaseti bir kişiye bağlı olamaz. Hatırlayınız, Obama geldiğinde utanmasa düğün dernek kurup kutlayacak olanlar Ortadoğu'da barış çubuklarını erken tıttırmeye başlamışlardı. Obama'nın başkanlığı süresince Ortadoğu'da kan ve gözyaşı eksik olmadı. **Biz sosyalistler olarak olaylara sınıf penceresinden bakarız. Ve emperyalist politikaların kapitalizmden kaynaklandığını, bunun bireyler üstü, sınıfsal bir sorun olduğunu biliriz.**

ileri iki adım geri mehteran adımları atmaktan başka AKP'nin yapacağı fazla bir şey yok. Fakat AKP'nin güdümündeki dizginsiz cihatçı örgütlerin Kürt mevzilerine saldırması mümkün olabilir. AKP böyle bir durumda "tavşana kaç; tazıya tut" diyerek güdümündeki cihatçı örgütlerin Kürt mevzilerine saldırmasını teşvik edebilir. Elbette bu teşvik açıktan olmayacaktır. Hatırlayınız, benzer bir durum Fırat Kalkanı operasyonunun başladığı ilk günlerde yaşanmıştı. 26 Ağustos'ta AKP, IŞİD unsurlarını yok etmek için Cerablus'a girdi. IŞİD Cerablus'ta direnmedi ve güneye çekildi. IŞİD güneye çekilince AKP destekli cihatçılar ile YPG karşı karşıya geldi. Sonrasında taraflar arasında ciddi çatışmalar başladı. Önce YPG kuzeye, Cerablus'a kadar ilerledi. Sonra AKP destekli cihatçılar karşı saldırıya geçip Membic'in yakınına kadar geldi. Hatta o dönemde Sultan Murad Tugayları'nın lideri "Hedefimiz Membic" demişti. YPG Membic'e büyük yığınaklar yapmaya başlamışken ABD "durun orada" deyip AKP'ye gereken mesajı verdi. Sonra çatışmalar durdu.

Bugün de AKP destekli cihatçılar ile YPG "sınır komşusu" durumunda. Örneğin AKP destekli cihatçıların tuttuğu Beric (Bab'ın kuzeydoğusunda) ile YPG'nin elindeki Buggaz köyleri arasındaki mesafe yürüyerek gitseniz en fazla 15 dakika. Peki cihatçıların YPG'ye saldırması durumunda neler yaşanır? Geçtiğimiz Ağustos ayında yaşananlardan farklı bir şey yaşanması mümkün değil.

AKP sessiz sedasız destekler; fakat ABD ile YPG'nin bir anlaşması var. YPG, Rakka operasyonunu kabul ederken ABD'ye bir şart koştu. Kürt hareketi "Biz birliklerimizi güneye, Rakka'ya kaydırırız ama TSK ve onların desteklediği cihatçıların bizim kuzey bölgelerimize saldırmayacağını garantisini verin" dedi. ABD sahadaki en ciddi müttefiki YPG'ye böyle bir onay vermişken cihatçıların kuzeydeki Kürt mevzilerine saldırmasına izin vermez. Elbette Rusya da böyle bir durumda "durun bakalım orada" diyecektir. Daha önceki yazılarımızda değindiğimiz gibi böyle bir hamleye Rusya da izin vermez. Putin AKP'ye Bab'a kadar izin verdi. Daha ötesine geçmeye çalışırlarsa külahları değişirler.

AKP'nin başka hesaplarının olduğunu da söylemek lazım. Bir anda Putinci, Esadçı kesilmelerine bakmayın siz. Her zaman söylediğimiz gibi "Erdoğan'ın Şam'da Cuma namazı kılma hayalleri bâki." Örneğin Erdoğan geçtiğimiz günlerde Körfez turuna çıktı ve Bahreyn, Suudi Arabistan ile Kuveyt'te temaslarda bulundu. Bu temaslardan sonra yaptığı açıklamalar, Astana'da altına imzâ attığı, Moskova Deklarasyonu ile açıktan ifade ettiği ilkelere tamamen tersti. Erdoğan bu temaslardan ardından şapkadan tavşan çıkartır gibi "tampon bölgeden" söz etti. Tampon bölgenin ayrıntılarından da bahsetti. Terörden arındırılmış bölgenin uçuşa yasak bölge olması, buralara Araplar ve Türkmenlerin yerleştirilmesi ve son olarak Eğit-donat

programıyla milli bir ordu kurulup çetelerin buraya konuşlandırılması. Evet, buna Erdoğan'ın rüyâsı da denebilir.

Birincisi bu tampon bölge fikri mezhepçi temellere dayandırılıyor. Bölgede tamamen Sünni unsurların yaşadığı varsayılarak diğer mezhepsel-etnik grupların olası tepkisine dair hiçbir şey söylenmiyor. İkincisi, denenmiş tekrar dememenin faydası yok. Eğit-donat programı daha önce ABD ve Türkiye tarafından denendi. Sözde milli bir ordu oluşturup bütün psikopatları biraraya getirip ellerine en nitelikli silahları verdiler. Bunlar da gidip o silahlarla tek kurşun atmadan Nusra gibi radikal örgütlere teslim oldular. Kendilerinin teslim olması bir şey değil, en etkili silahları da Nusra'ya verdiler. Nusra da o silahlarla mezhepsel kıyımlar yaptı. Şimdi AKP yine aynı tehlikeli yolda ilerliyor. Trump'tan biraz yüz bulduğunda arkasını Putin'e dönüyor. Bu zikzaklı dış politikanın sonucu sadece komik duruma düşmek değil. Radikal gruplar silahlanıyor, o silahlarla mezhepsel kıyımlar yapıyorlar. Ama kimin umurunda? AKP'nin tek önemsedığı Kürt düşmanlığı ve mezhepsel nefret. Yeni Osmanlılık hayalleri bu iki temel üzerinden inşa ediliyor. İçerideki başkanlık hayalleri dışarıdaki agresif politikayı tetikliyor. Dışarıdaki agresif tutum ise içeride politika aracı kullanılıyor. Erdoğan'ın Körfez turunu böyle okumak lazım. Suriye politikasına format atıp cihatçı unsurları yeniden palazlandırmak isteyen Erdoğan "Rus duvarına" tosluyor.

AKP Türkiye'si olmasaydı, Suriye iç savaşı bu kadar kanlı geçer miydi? Suriye'ye giden tırlar dolusu mühimmatla katliam yapan cihatçılar böylesine pervasız adımlar atabilir miydi? Elbette hayır. Çeşitli kaynaklara göre Suriye iç savaşında ölü sayısı 500 bine yükseldi. 5 milyon kişi hayatta kalabilmek umuduyla savaştan kaçtı. Bunların bir kısmı (Aylan bebek gibi) göçmen mezarlığına dönüşen Akdeniz'de yaşamını yitirdi. Gitmek istedikleri yere ulaşanlar ise kendilerini ucuz emek cehenneminde bulundu. Suriyeli göçmenler birçok ülkenin burjuva iktidarları tarafından patronların "insafına" terk edildi. Bu vebal en çok AKP iktidarının omuzlarındadır.

Aslında AKP açısından sorun sadece Rus duvarı değil. Cihatçı örgütleri yeniden eski gücüne kavuşturmak bizzat AKP'nin izlediği zikzaklı politikalar yüzünden çok zor. AKP'nin Moskova Mutabakatı'na imzâ atıp "Kardeşim Esad" politikasına yeniden dönmesiyle ve güdümündeki örgütleri Astana Konferansı'na katmasıyla birlikte cihatçı yapılar arasında ciddi sorunlar ve hatta çatışmalar başladı. AKP'nin söz konusu politikalarından rahatsızlık duyan Nureddin Zengi, Ceyşu's Sunne, Ensaru'd Din ve Liva El Hak gibi guruplar Tahrir El Şam adını alıp Nusra saflarına katıldı. Ve Türkiye'ye yakın olan Ahrar Uş Şam'a ciddi saldırılar düzenlediler. Nusra, Ahrar Uş Şam'a kurşun sıkmaktan daha fazlasını da yaptı. Tahrir El Şam isimli oluşumun liderliğine Ahrar Uş Şam içerisinde büyük otorite sahibi olan Ahrar'uş Şam'ın eski lideri ve hâlâ Ahrar'da şura üyeliğini yapan Ebu Cabir Haşim eş Şeyh getirildi. Bu Ahrar için büyük bir yıkım!

Buna karşılık Ahrar Uş Şam da bir hamle yaptı. Sukur-el Şam, Fastakim, İslam Ordusu İdlib Kanadı, Mücahitler Ordusu, Şamiye Cephesi Batı Halep Teşkilatı, Şam'ın Devrimcileri, Ahrar Uş Şam'a katıldı. Zaman zaman AKP'nin oluşturduğu çatlaktan dolayı Nusra ve beraberindekiler ile Ahrar ve destekçileri

hâlâ çatışmaya devam ediyor. Kısacası sorun sadece AKP'nin Suriye'deki iplerini kısmen elinde bulunduran Rusya değil. Bu cihatçı örgütleri yeniden biraraya getirmek deveye hendek atlatmaktan zor. AKP Suriye rüyâsından tam uyanacakken yeniden uykuya dalıp yönünü Körfez ülkelerine dönse de, hayaller ve gerçekler arasındaki makas aralığı kapanmayacak kadar fazla.

Bu noktada Trump'a da bir parantez açalım. Hatırlayacaksınız, Marksist Bakış'ta Suriye'ye dair yazdığımız önceki 2 yazıda şu vurguyu yapmıştık: "Trump, Obama'nın Suriye politikasını eleştirerek ve göçmen karşıtı kartı öne sürerek başkanlığı aldı. Trump, Suriye'deki askeri harcamaların gereksiz olduğunu ifade ediyor. İş adamı kafasıyla 'Suriye'de çok şey kaybettik. Peki ne kazandık?' diye soruyor. Trump'ın Suriye'ye dair agresif politikadan vazgeçip Çin'i ekonomik anlamda sınırlandırması söz konusu olabilir; fakat Trump bir manyak. Ne zaman ne yapacağını öngörmek zor. İran karşıtlığı Trump'ın Suriye politikasını belirlerse, Trump, Obama'dan daha agresif bir dış politika ile karşımıza çıkabilir"

Evet, şu ana kadar Trump'ın Suriye konusunda Obama'dan farklı bir hat izlediğini söylemek zor. Hatta söylem düzeyinde Obama'dan daha

agresif bir politika düzenliyor. Örneğin 21 Ocak'ta CIA merkezinde yaptığı konuşmada "Irak'a girilmesini istemedim... Eğer petrole el koysaydık belki IŞİD olmazdı çünkü para kazandıkları yer orası... Fakat belki bir başka şansımız olabilir" diyerek niyetini belli etmişti.

13 Kasım'da CNN'de yaptığı bir konuşmada ise "...Ben bu bok adamları bombalardım. Bu enayileri hemen bombalardım. Aynen böyle. Boru hatlarını havaya uçururdum. Her bir karesini havaya uçururdum. Geriye bir şey kalmazdı. Ve Exxon'u oraya yerleştiririm, iki ayda bu adamları bir daha asla göremezsin..." ifadelerini kullanmıştı.

Trump ayrıca Obama'nın veremediği sözleri Erdoğan'a veriyor. Erdoğan'ın çıkıp birden "güvenli bölge" hayalini buzdolabından çıkartması kendi başına düşündüğü bir şey değil. Trump, 26 Ocak günü "Suriye'de halk için mutlaka güvenli bölgeler kuracağım" ifadelerini kullandı; Erdoğan da bu açıklamanın peşinden gitti.

Evvvela şunu söylemek lazım: ABD'nin dış siyaseti bir kişiye bağlı olamaz. Hatırlayınız, Obama geldiğinde utanmasa düğün dernek kurup kutlayacak olanlar Ortadoğu'da barış çubuklarını erken tıttırmeye başlamışlardı. Obama'nın başkanlığı süresince Ortadoğu'da kan ve gözyaşı eksik olmadı. Biz sosyalistler olarak olaylara sınıf penceresinden bakarız. Ve emperyalist politikaların kapitalizmden kaynaklandığını, bunun bireyler üstü, sınıfsal bir sorun olduğunu biliriz. Pusulasını şaşırınlar dün Obama'dan bekledikleri barış dumanını bugün Trump'tan bekliyorlar. Daha çok beklersiniz!

Sosyalistler olarak her zaman tutarlı olmak durumundayız. AKP'nin dış politika hamleleri en az içerideki uygulamaları kadar önemli. "Başkanlığa giden yolda" Erdoğan'ın firesiz ilerlemesi gerekiyor. Bu da yetmez, daha ötesine geçmesi gerekiyor. Başlıkta ifade ettiğimiz gibi Fırat Kalkanı'nı, Fırsat Kalkanı'na çevirmeye çalışıyor. Bunu yaparken yüz binlerce insan yaşamını yitiriyor; bir o kadarı yerinden yurdundan oluyor. AKP Türkiye'si olmasaydı, Suriye iç savaşı bu kadar kanlı geçer miydi? Suriye'ye giden tırlar dolusu mühimmatla katliam yapan cihatçılar böylesine pervasız adımlar atabilir miydi? Elbette hayır. Çeşitli kaynaklara göre Suriye iç savaşında ölü sayısı 500 bine yükseldi. 5 milyon kişi hayatta kalabilmek umuduyla savaştan kaçtı. Bunların bir kısmı (Aylan bebek gibi) göçmen mezarlığına dönüşen Akdeniz'de yaşamını yitirdi. Gitmek istedikleri yere ulaşanlar ise kendilerini ucuz emek cehenneminde bulundu. Suriyeli göçmenler birçok ülkenin burjuva iktidarları tarafından patronların "insafına" terk edildi. Bu vebal en çok AKP iktidarının omuzlarındadır. Yakın gelecekte Suriye iç savaşı bittiğinde "kandırıldık" masasına sığınıp Esad'a kucak açmalarını artık kimse yemez. Bu maceracı dış politikanın, yitip giden canların hesabı elbette ki verilecek.

Burjuva Tarihin Kanlı Sayfalarından Bir Kesit:

ŞİLİ DARBESİ!

Tilbe Akan

ŞİLİ'DE ALLENDE İKTİDARI, ASKERİ DARBE VE REFERANDUM SÜRECİ 1970- 1988

Bugünlerde Türkiye, Erdoğan'ın tek adam iktidarını "yasallaştırma" çabası olan başkanlık referandumunu tartışıyor. Bu tartışmalar başladığından beri 1988'de Şili'de deneyimlenen başkanlık referandumu, darbeci Pinochet'in kaybedişi ve Şili'deki "hayır kampanyaları" gündeme geldi. Şili'deki süreci Türkiye'deki gelişmelerle kıyaslayabilmek için söz konusu dönemi iyi bilmek ve doğru bir perspektiften değerlendirmek gerekiyor. Yazımızda Şili'de 3 yıllık süren Allende iktidarına, general Pinochet önderliğinde yapılan darbeye ve 1988'de darbe rejiminin sonu sayılabilecek başkanlık referandumuna kısaca göz atacağız

SÜRECİN ZAMAN ÇİZELGESİ

1970 – Salvador Allende, devlet başkanı oldu.

1973 – General Augusto Pinochet önderliğinde ve Amerikan desteğiyle Allende hükümetini darbeyle devirerek iktidarı ele geçirdi. Binlerce insan öldürüldü, işkence gördü, vatandaşlıktan çıkartıldı, kadınlar tecavüze uğradı.

1980 – Pinochet iktidarı kendi meşruiyetini sağlamak adına bir referandum yaptı ve çoğunluğu sağlayarak iktidarını 8 yıl daha garantilemiş oldu. Seçimler oldukça şaibeliydi.

1988 – Pinochet, tekrar yapılan halk oylamasında çoğunluğu kaybetti. 1990 yılında görevini teslim etti. Bir süre daha ordunun başında görev yapmaya devam etti.

ALLENDE İKTİDARI

Aralık 1970 yılına gelirken Şili'de patronların daha fazla kâr edebilmeleri adına, emekçilerin sırtına daha fazla yük bindiriliyordu. Bu da sınıf hareketinin güçlü grev dalgalarını beraberinde getiriyordu. Sınıf hareketinin canlılığı, parlamenter seçimlere de yansıyor. Seçimlerde %36 oy alan Halk Cephesi (altı sol sosyalist örgütün ortak cephesiydi, ana bileşenleri Sosyalist Parti ve Şili Komünist Partisi), devlet başkanlığı seçimlerini kazandı ve Sosyalist Parti'nin adayı Allende devlet başkanı oldu. Her ne kadar bu örgütlerin parti programında kapitalist devlet aygıtının silahlı yollarla devrilmesi gerektiği yazılsa da, çok uzun yıllar parlamenter sisteme adapte olmuş partilerdi.

Seçimlerin kazanılmasının, işçi sınıfının birikiminin ve örgütlülüğünün bir sonucu olduğunu vurgulamak gerekiyor. Hem Şili Komünist Partisi (1920) hem de Sosyalist Parti'nin (1936) işçi sınıfı arasındaki bağları çok köklüydü. Öte yandan işçi sınıfı Frei hükümeti döneminden beri gittikçe artan bir deneyimle grev ve toprak işgalleri dalgasını büyütüyordu.

"1968 ve 1969'da, yarı yarıya yükselen fiyatlar, artan işsizlik ve hükümetin giderek ağırlaşan baskısıyla karşı karşıyaydılar. 1969 yılında 230.725 işçinin katılımıyla 1.939 grev düzenlenirken, 1970'te gerçekleşen 5.295 grevde 316.280 işçi taleplerini dile getirdi." (Colin Barker, Devrim Provaları, s.79)

Ancak Halk Cephesi taktiği, doğası gereği sınırlı bir programa sahipti. Emekçi sınıfların radikal talepleri Halk Cephesi stratejisinin gömleğine dar geliyordu. "Halk Cephesi Programı"nda, Hristiyan Demokrat Parti'nin iktidardayken gerçekleştiremediği reform paketinin ötesinde

İşçi sınıfı direnişi büyütürken burjuvazi çeşitli yöntemlerle sınıf hareketinin önüne set çekmeye ve hatta direnişi tümünden ortadan kaldırmaya niyetleniyordu. 11 Eylül 1973'te darbeden sadece 3 ay önce başarısız bir darbe girişimi gerçekleşti. Bu darbe girişiminin başarısız olmasındaki en büyük ve hatta tek neden işçi sınıfının ta kendisiydi. Cordonlar (işçi meclisleri), darbe haberini alır almaz bir genelge yayınladılar. Bu genelge işçi sınıfının tavizsiz tutumunun en net ifadesiydi. Darbecilere karşı sınıf hareketi üretimden gelen gücünü kullanıyor ve darbeye karşı üretimin tüm alanlarına el koyacaklarını duyuruyordu.

hiçbir şey yoktu.

Halk Cephesi programının sözlü vaatleri, işçi sınıfının talepleriyle örtüşüyor gibi bir izlenim uyandıyordu. Örneğin söz konusu programda büyük şirketlerin kamulaştırılması gibi vaatler yer alıyordu; ne var ki, Halk Cephesi'nin orta sınıfı yanına çekme stratejisi programın siyasi manevra alanını daraltıyordu. Yani sözlü vaatler dışında, işçi sınıfının taleplerini karşılayabilecek bir niyet söz konusu değildi.

Seçimleri Halk Cephesi'nin kazanmasından sonra Sosyalist Parti lideri Allende devlet başkanı oldu. İlk iş, burjuvaziye şirin gözükme için adımlar attı. Burjuva devlete karşı sadakatini ve devleti ayakta tutma kararlılığını göstererek bir "Güvenceler Tüzüğüne" imza attı. Bu belgeye göre, Allende hükümeti devlete ve devlet yapılanmasına saygı gösterecek; burjuvazinin kendi sınıf çıkarlarını korumak için geliştirdiği araçlara, yani eğitim sistemine, kiliseye, kitle iletişim araçlarına ve silahlı kuvvetlere dokunmayacaktı.

Darbeye kadar olan 3 yıllık sürede işçi sınıfı artan ekonomik bunalıma karşı tepkisini Allende hükümetine karşı da gösterdi. Allende'yi iktidara getiren işçi sınıfı kazanımların korunması için kamulaştırmanın artırılması ve yönetimin işçi kontrolü altında olmasını talep etmeye devam ediyordu. İşçi sınıfı bir yandan hükümeti desteklerken diğer yandan Halk Cephesi programının önündeki en büyük engelin kongre ve diğer devlet kurumları olduğunu belirterek birçok grev gerçekleştirdi. İşçi sınıfı bu dönemde 1972'deki burjuvazinin Allende'ye karşı yaptığı Kamyoncular Grevi'ni engelledi ve 1973 haziranındaki darbe girişiminin karşısında kendi işçi meclislerini kurarak fabrika ve toprak işgalleriyle direnişi doğru bir hattan örmeye devam etti.

İKİLİ İKTİDAR DÖNEMİ

İşçi sınıfı direnişi büyütürken burjuvazi çeşitli yöntemlerle sınıf hareketinin önüne set çekmeye ve hatta direnişi tümünden ortadan kaldırmaya niyetleniyordu. 11 Eylül 1973'te darbeden sadece 3 ay önce başarısız bir darbe girişimi gerçekleşti. Bu darbe girişiminin başarısız olmasındaki en büyük ve hatta tek neden işçi sınıfının ta kendisiydi. Cordonlar (işçi meclisleri), darbe haberini alır almaz bir genelge yayınladılar. Bu genelge işçi sınıfının tavizsiz tutumunun en net ifadesiydi. Darbecilere karşı sınıf hareketi üretimden gelen gücünü kullanıyor ve darbeye karşı üretimin tüm alanlarına el koyacaklarını duyuruyordu. Bu noktada bir parantez açmak faydalı olacaktır. Emperyalist kapitalist düzende farklı ülkelerde birçok darbe ve darbe girişimi oldu. Söz konusu darbelere karşı neler yapılabileceği konusu yıllarca tartışıldı; hâlâ tartışılmaya devam ediyor. Şili'deki darbe girişimine karşı emekçilerin ortaya koyduğu mücadele, "darbelerin panzehri" arayışının en somut ifadesiydi. Emekçilerin üretimden gelen gücü, hiçbir güçle kıyas edilemeyecek kadar güçlü etkiler doğurur. Şili'deki darbe girişimini etkisiz kılan, işçi sınıfının bu gücünden başkası değildi.

Sözünü ettiğimiz Cordonların (işçi meclisleri) aldığı kararlar bu anlamda çok önemliydi.

İşçi Meclisleri'nin yayınladığı genelgede şu maddeler yer alıyordu:

- *Bütün fabrikalara el konulacaktır.*

- *Fabrikanın, işçi sınıfının ve hükümetin savunulmasında işe yarayabilecek her türlü taşıt ve malzeme, fabrika içinde bir noktada toplanacaktır.*

- *Her fabrikada, işlerin yolunda gittiğini belirtmek üzere saat başlarında, yardıma ihtiyaç duyulduğunda ise aralıksız olarak*

siren çalınacaktır.

Bildiri toplam 9 maddeden oluşuyordu. Her madde, sözünü ettiğimiz 3 madde gibi çok net kararları içeriyordu. Bugünden tarihe baktığımızda, işçi sınıfının bu taleplerinin ayakları yere basmayan ütöpik maddeleri içerdiği düşünülebilir; fakat bu bildiri, birden ortaya çıkmamıştı. 1970'lerde Şili işçi sınıfının gerçekleştirdiği grev dalgaları, sınıfa üretimden gelen gücünü hatırlatmış ve işçi sınıfına mücadeleler sürecinde tecrübe kazandırmıştı. İşçi Meclisleri'nin 9 maddelik kararlarını özgün tarihsel bağlamıyla değerlendirmek gerekiyor.

Evet, Şili işçi sınıfının 9 maddelik kararları, sistemi sarsacak nitelikteydi; ancak ciddi bir önderlik sorunu yaşanıyordu. Emekçilerin önündeki en büyük engellerden biri Halk Cephesi politikaları oldu. İşçi sınıfının yanında gözükken fakat aslında karşısında duran Halk Cephesi iktidarı, burjuvaziye korkutmamaya çalışıyor ve OHAL ilan ederek darbenin önünü açıyordu.

Halk Cephesi'nin solunda bulunan unsurlar, Halk Cephesi'nin burjuvaziyle sınıf işbirliği planına karşılık fabrikaların işgalini destekliyor ve 1973 Haziran'ından itibaren yapılan darbe girişimlerini püskürtmeye çalışıyordu. Elbette sınıf hareketinin yükselmesini burjuvazi izlemekle yetinmeyecekti. Bu süreçte birçok sosyalist tutuklandı. Tutuklanan sosyalistlere hapiste işkence yapılıyor, hükümet bunlara göz yumuyordu. Tüm bunlar yaşanırken radikal sol hâlâ Allende'ye bağlılığını sürdürüyordu. Komünist Parti'nin radikal sola yönelik suçlamalarının yanı sıra Allende de sola yükleniyordu. Komünist Parti lideri Luis Corvalan, silahlı kuvvetlerin vatanseverliğine ve sadakatine övgüler düzüyordu.

Sözünü ettiğimiz süreçte ekonomi de durma noktasına gelmişti. Krizi fırsata çevirmek isteyen kongre, Allende'nin başkanlıktan alınması için bir dizi önerge hazırlayarak Allende'yi sıkıştırmaya çalışıyordu. Ağustos ayı boyunca ordu, işçiler tarafından işgal edilmiş fabrikalara saldırdı. Siyasal önderlik tarafından terk edilmiş işçi sınıfı ve radikal solun bastırılmasının ardından ordunun hedefi elbette Allende hükümeti olacaktı. Öyle de oldu. 11 Eylül 1973'te ordu Pinochet önderliğinde bir operasyonla hükümeti devirdi.

DARBE

İşçi sınıfına yönelik gerçekleştirilen darbeler her zaman katliam ve açlığa mahkum etme politikalarıyla devam etmiştir. Çünkü burjuvazinin, işçi sınıfının gücünü sınırlandırmasının tek yolu zorbalıktır. 12 Eylül 1980 darbesinde devrimci işçilere yapılanlarla Şili'deki darbe sürecinde emekçilere yapılanlar büyük benzerlikler içerir.

Evet, Şili'deki darbe de diğer darbeler gibi vahşetle hayata geçirildi. Binlerce insan tecavüze uğradı; işkenceye maruz kaldı; aç bırakıldı; taciz edildi; katledildi. Ulusal futbol stadyumunda binlerce insan toplandı, sorgulandı ve öldürüldü. Bu katliamın

simgeleşen isimlerinden biri ünlü bir şarkıcı olan Victor Jara, direniş şarkısı söylemek istediğinde önce kolları kırıldı, sonra da katledildi. Bir yıl içerisinde 30.000 kişi öldürüldü (Devrim Provaları, s.139). En az 80 bin kişi hapse atıldı ve siyasal sebeplerle 200 bin kişi ülkeden kaçmak zorunda kaldı.

Darbenin temel kaygısı zayıflamış olan Şili Burjuvasını ekonomik anlamda tekrar göklere çıkartmaktı. Darbenin doğal sonucu olarak büyük bir şirkete dönüşen Şili’de zenginler ve yoksullar arasındaki uçurum giderek arttı. 1988’de, yani ekonominin “istikrara” kavuştuğu ve hızlı bir şekilde büyüdüğü zaman, nüfusun % 45’i yoksulluk sınırının altında yaşıyordu.

Darbe yoksulların ekmeğine, aşına göz dikerken zenginlerin cebini doldurdu. Rakamlar da bunu kanıtıyor. Örneğin Şilililerin en zengin % 10’unun gelirleri, darbe uygulamalarından sonra % 83 oranında arttı. İşçi sınıfının ne denli büyük bir yıkımla karşılaştığını anlamak için işçilerin 1973’ten önceki Allende iktidarı sırasında ulusal gelirin yarısından fazlasına sahip olduğunu fakat Pinochet’in diktatörlüğünün son döneminde bu oranın % 19’un altına düştüğünü görmek yeterli olacaktır.

REFERANDUM

Tüm baskılara rağmen işçi sınıfı tümünden sinmedi. Yeniden ayağa kalkabilecek koşullar oluşturulmaya çalışıldı. Pinochet döneminde, işçiler ve işçi örgütleri üzerindeki yoğun baskıya rağmen Bakır İşçileri Sendikası Mayıs 1983’te askeri rejime karşı ilk büyük eylemini gerçekleştirdi. Şili işçi sınıfı 80’ler boyunca yavaş yavaş ayağa kalkmayı başardı. 1988’de de sendikalarını kurdular.

Bu süreçlerden sonra, kritik başkanlık referandumu kapıya dayandı. Oylama öylesine kritikti ki, Pinochet kazanırsa 8 yıl daha başkan olacaktı. Fakat evdeki hesap çarşıya uymadı. 1988’deki referandumda %56 oranında “hayır” oyu çıktı ve Pinochet’in 8 yıl daha başkanlık yapma hayali suya düştü. Ancak Pinochet’in %43 oy aldığını da unutmamak gerek. Bu oylar da burjuvaziden, Katoliklerden, Allende yönetiminin kaotik yıllarına dönmek istemeyen ve “istikrarı” savunanlardan geldi. Sonuç olarak yoksulluğun, yolsuzluğun ve katliamların “istikrarı” Şili’deki referandumu kaybetti.

Tüm baskılara rağmen işçi sınıfı tümünden sinmedi. Yeniden ayağa kalkabilecek koşullar oluşturulmaya çalışıldı. Şili işçi sınıfı 80’ler boyunca yavaş yavaş ayağa kalkmayı başardı. Bu süreçlerden sonra, kritik başkanlık referandumu kapıya dayandı. Oylama öylesine kritikti ki, Pinochet kazanırsa 8 yıl daha başkan olacaktı. Fakat evdeki hesap çarşıya uymadı. 1988’deki referandumda %56 oranında “hayır” oyu çıktı ve Pinochet’in 8 yıl daha başkanlık yapma hayali suya düştü.

SONUÇ

Darbeye giden koşullar oldukça önemliydi. “Darbeye neden engel olunamadı?” sorusunu sorduğumuzda, önderlik krizinin öne çıktığını görüyoruz. Halk Cephesi politikaları Şili’deki sınıf hareketinin önünde dalgakıran işlevi gördü. Yukarıda ayrıntılarına değindiğimiz “Halk Cephesi” politikaları Stalinizmin formülasyonudur, bunu hiçbir zaman unutmamak gerekiyor. Kısacası Şili, diğer birçok örnekte olduğu gibi Stalinizmin ihanetçi politikalarına kurban gitmişti.

Geniş ve heterojen işçi kesimlerini bir araya getirecek birleşik işçi cepheleri inşa etmek, hali halihazırda işçilerin bağımsız örgütlenmeleri sonucu oluşturulan cordonları desteklemek yerine sınıf işbirlikçiliğinden başka bir şey olmayan ve devrimci proletaryayı dünya çapında felce uğratan “ilerici” burjuvalarla kurulması öngörülen halk cephesi taktiği Şili işçi sınıfının katledilmesine yol açtı.

Şili’deki darbe sürecinin olumsuz etkileri geleceğe de yansıdı. Şili 2007’de bile dünyanın en eşitsiz toplumlarından biri olarak varlığını sürdürmeye devam etti. Birleşmiş Milletler’in eşitsizlik gözlem listesindeki 123 ülke içinde Şili 116. sırada yer alarak listedeki en eşitsiz 8. ülke durumuna gelmişti (Naomi Klein, Şok

Doktrini, s. 244). “Devrim provası” esnasında amaç fabrikaların işgali ve o fabrikaların kamulaştırılması, işçilerin kontrolüne girip kolektif üretimin sağlanması ve gelirin eşit paylaşılmasıydı. Ancak emperyalizm sınırları içinde bu ekonominin tek başına yaşaması mümkün değildi. Ya yayılacaktı ya da yok edilecekti. Halk Cephesi’nin ihanetçi politikaları darbenin önünü açtı ve sözünü ettiğimiz katliamlar kapıya dayandı.

Bugüne ve geleceğe tarihin doğru yorumlanmasıyla bakmak gerekir. Şili’deki darbe süreci bu anlamda, incelenmesi ve ders alınması gereken bir örnek olarak karşımızda duruyor.

KAYNAKÇA

Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, Orta Amerika’da Toplumsal Mücadeleler

Devrim Provaları, Colin Barker, Yordam Yayınları

Latin Amerika’yı Anlamak, Aylin Topal, Yordam Yayınları

Naomi Klein, Şok Doktrini, Agora Kitaplığı

<http://www.isreview.org/issues/06/chile.shtml>

<http://bolsevik.org/guncel/komunist-enternasyonal-veli-umut-arslan.html>

Dergimize Nasıl Ulaşabilirsiniz?

Ankara:

İlhan İlhan Kitabevi
(Karanfil Sk. 30/3 Kızılay)
Dost Kitabevi
(Karanfil Sk. No: 11 Kızılay)

İstanbul:

Mephisto Kitabevi - Taksim Şube
(İstiklal Cd. No: 125)
Mephisto Kitabevi - Beşiktaş Şube
(Köyü Cd. No: 15)
Mephisto Kitabevi - Kadıköy Şube
(Muvakkithane Cd. No: 5)

Antalya: 0506 331 96 40

Denizli: 0505 835 47 80

İzmir:

Yakın Kitabevi
(Kıbrıs Şehitleri Cd. 104/A
Alsancak)

Samsun:

Tutunamayanlar Kitabevi
(Süleymaniye Cd. İlkadım)

Trabzon:

Ra Kitabevi
(Uzun Sk. Saray Çarşısı No: 5)

**OKU
OKUT
ABONE OL**

**Bu kadar
YETKİYİ
babama
VERMEM!**

TEK ADAM REJİMİNE

HAYIR